

***Kraftsamling mot höstbudgeten väntas
Kroppslig mångfald efterlyses
Gränsöverskridande scenkonst i megaformat***

NR: 7-2015

SCEN & FILM

Teaterförbundets tidning

Nu samarbetar vi för att rädda den fria scenkonsten!

”DEN HÄR FÖRESTÄLLNINGEN kan komma att förändra ditt liv”. Rösten hörs i den mörka salongen på 20-års jubilerande Skånes dansteater.

Att en konstnärlig upplevelse kan vara livsavgörande – det är väl en av anledningarna till att vi är många yrkesverksamma som ägnar våra egna liv åt att verka inom scen- och filmområdet. Att publiken kommer, att våra verk behövs för att gestalta ”hur det är att vara människa” är ganska självklart. Lika självklart är det inte att de politiska beslutsfattarna ger oss de verktyg som behövs för att kunna utveckla och skapa goda förutsättningar för fortsatt verksamhet.

När kulturminister Alice Bah Kuhnke i september presenterade sin kulturbudget fanns det för vårt område få glädjämnen. För den fria scenkonsten är läget mycket allvarligt. Anslagen står återigen helt stilla, vilket i praktiken innebär en nedskärning. Under 2014 tog Danscentrum, Teatercentrum och Teaterförbundet gemensamt fram ett ”Upprop för den fria scenkonsten”. Vi arrangerade fyra regionala seminarier över landet. Samtal med lokala och regionala politiker – tillsammans med yrkesverksamma för att beskriva vår verklighet och informera om vad som krävs för att kunna överleva. Teaterförbundet har nu bjudit in Dans- och Teatercentrum för fortsatt påverkansarbete för den fria scenkonsten. Ett samarbete som jag ser fram emot!

Vad gäller institutionerna så är läget inte särskilt mycket bättre. Regeringen går i den gamla regeringens fotspår och föreslår en begränsad uppräknings av de statliga anslagen som inte motsvarar den faktiska kostnadsutvecklingen. För stads- och länsteatrar innebär det att ansvaret för att upprätthålla verksamheten övervältras på de regionala och lokala huvudmännen.

För att stämma av hur det ser ut på våra olika institutions-teatrar ordnar Teaterförbundet en lokalavdelningskonferens i november. Det blir en start för arbetet med kommande avtalsförhandlingar men också ett tillfälle att tillsammans diskutera strategier för politisk påverkan.

Under hösten har vi arrangerat ett möte för våra regionråd, som finns i Skåne, Västra Götaland och Stockholm och som arbetar med vår regionala verksamhet. I oktober kommer förbundets

14 yrkesavdelningar att mötas. Här ska vi bland annat informera om och diskutera det viktiga normkreativa arbete som Teaterförbundet bedriver.

NÄR DET BLÅSER SNÅLT så är det extra viktigt att vi har en stark och bra kommunikation. Vi gör det bland annat genom våra olika konferenser under hösten för våra förtroendevalda. Och jag vill gärna fortsätta resa till alla våra medlemmar.

Att mötas är ett sätt att informera och inspirera varandra. Erfarenhetsutbyte kring både framgångar och svårigheter är till stor hjälp för att orka vidare i det fackliga arbetet.

Den heta filmhøsten fortsätter. I en redan underfinansierad bransch visar budgeten att den utlovade förstärkningen egentligen innebär mindre pengar till filmproduktion. Detta föranledde Teaterförbundet att, helt unikt, delta i ett uppprop tillsammans med producenter, distributörer och biografägare, starkt oroade över kommande filmfinansiering!

”Den här föreställningen kan komma att förändra ditt liv” sa rösten innan ridån gick upp för ”Flockwork” av koreografen Alexander Ekman. Rösten fortsätter ”troligtvis gör den det inte”. Publiken skrattar. Men jag fortsätter att tro och vara övertygad om att scenkonst och film verkligen kan förändra liv! Att scenkonst och filmupplevelser kan ge oss verktyg att hantera livet. Och det är jag otroligt stolt över allt det Teaterförbundets medlemmar gör!

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **STEPHEN RAPPAPORT I SATANS DEMOKRATI**
FOTO: **MICKE LUNDSTRÖM**

Scen & Film – Teaterförbundets Tidning

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**.

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman, Mireille Bergenström, Eleonor Fahlén, Jaan Kolk, Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg**.

2 Scen & Film nr 7 2015

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2015.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

12

18

30

Innehåll nr 7-2015

4 MÅNADENS BILD

Filmregissören Sanna Lenken.

7 HÖSTBUDGETEN GER FÄRRE TEATRAR

Fria scenkonstgrupper under stor ekonomisk press.

8 ENIGHET MOT UNDERFINANSIERAD FILMPOLITIK

Stor besvikelse i filmbranschen efter regeringens höstbudget.

10 INTERVJU: MALIN CRÉPIN

"Svåra läxor" har skapat Malins framgång.

12 FINSKA FILMFAKETT INFÖR FLEXIBLA ARBETSTIDER

Arbetsdagarna medger försämrade villkor.

18 SATANS DEMOKRATI – SCENKONST I MEGAFORMAT

Gränsöverskridande konst i Nacka utanför Stockholm.

27 KRÖNIKA: ALEKSA LUNDBERG

"Jag vägrar spela rollen som avvikare något mer".

30 KROPPSHETS PÅ SCEN

Samtal om kroppslig mångfald inom teater, musikal och dans.

40 HOLLYWOOD LOCKAR SVENSKA SKÅDESPELARE

Nästa nummer kommer den 9 december

Presstopp den 20 november

10 Malin Crépin. Foto: Michael Melansen

12 Ur filmen "Djävulens jungfru" Regi: Saara Cantell.
På bild: Magnus Krepper och Antti Reini.

18 Satans demokrati. Foto: Micke Lundström.
På bild: Angela Wand.

30 Lotti Törnros. Foto: Magdalena Boman.

Poetisk vardaglighet med humor

Namn: Sanna Lenken.

Ålder: 37 år.

Yrke: Filmregissör.

Aktuell med: Långfilmen "Min lilla syster".

Kulturupplevelse som inspirerar:

Jag älskar teater! Det finns två teatrar som står mig särskilt nära, Backateatern och Unga Klara. Jag ser vad jag kan av deras uppsättningar, båda scenerna är så kompromisslösa. Backateaterns "Brott och straff", med Joel Kinnaman är en föreställning jag genast kommer att tänka på. Det var en fysisk och existentiell upplevelse att se den, jag blev så tagen att jag grät efteråt".

MARIE SJØVOLD'S FOTOGRAFIER inspirerar Sanna Lenken. Där finns närhet och intimitet, kärlek och värme.

– Jag upplever ett slags släktskap med Marie Sjøvold. Hon rör sig i miljöer hon kan och reflekterar kring det, något jag också tycker om att göra. Hon vågar vara personlig, men blir aldrig privat. Hennes bilder är drömska och poetiska samtidigt som de är vardagliga, säger Sanna Lenken.

Fotografiet hon valt kommer från utställningen och bildserien "She is". Den beskriver hur äldre generationer försvinner och nya kommer. Marie Sjøvold har dokumenterat sin egen graviditet, samtidigt som hon gör en resa till sina farföräldrars hus där hon tillbringat delar av sin barndom.

– Hela hennes konstnärskap lyser av mod och styrka. Det finns nästan alltid ett vemod i bilderna. Man tänker inte alltid på det att en graviditet faktiskt innehåller både oro och vemod. Men jag känner igen mig i det.

Den där blicken hon har på bilden, vad tänker hon på? Marie har valt att berätta historier utifrån ett kvinnligt perspektiv.

– Därför känner jag mycket för hennes bilder. De berör mig på djupet. Det är den typen av berättelser som jag tycker om att göra, säger Sanna Lenken.

Marie Sjøvolds ögonblick andas humor – alltid med vackra färger och fin komposition.

MAGDALENA BOMAN

TFs webb utbildning prisas

Teaterförbundets nya webb utbildning för förtroendevalda har fått pris och utnämnts som bästa innovation av Swedish Learning Awards.

UTBILDNINGEN HAR TAGITS fram i samarbete med webbföretaget Houdini.

– Jättekul, vi är verkligen glada. Det är ett kvitto på att vår utbildning är bra och intressant, säger Julia Reinhard, jurist och ombudsman på Teaterförbundet.

Tävlingen syftar till att rikta strålkastarna mot Sveriges bästa webb utbildningar och de utbildningsköpare och leverantörer som står bakom dessa. Med utmärkelsen vill Swedish Learning Awards uppmärksamma de bästa och mest välarbetade kompetenssatsningarna. Sammanlagt hade 26 bidrag skickats in till denna kategori i årets tävling.

Teaterförbundets webb utbildning är en grundkurs för förtroendevalda och andra som vill veta mer om förbundet och vad det konkret kan innebära att arbeta fackligt.

– Kursen ligger öppen på nätet och vem som helst kan ta del av kursen efter att ha öppnat ett konto. Tanken är att de som går kursen ska få bra och inspirerande grundkunskaper. Men det är även möjligt att gå tillbaka och hitta fördjupande uppgifter

när det behövs, förklarar Julia Reinhard.

Hon framhåller att en fördel med webb kursen är att det nu blivit lättare att nå ut till personer som inte alltid är knutna till någon specifik arbetsplats och att alla får möjlighet till samma baskunskaper.

Utbildningen är uppdelad i tre olika block och tar 45 minuter att genomföra. Den behöver inte genomföras i ett svep utan kan delas upp.

– Vi har fått bra respons från medlemmar och förtroendevalda som tycker att de lärt sig mycket. Även förtroendevalda som arbetat fackligt i många år menar att de fått nya argument och en annan säkerhet efter kursen, säger Julia Reinhard.

Kursen lanserades i våras och hittills har ett 50-tal av Teaterförbundets förtroendevalda loggat in på nätet och tagit del av utbildningen.

– Målet är förstås att alla våra förtroendevalda ska gå utbildningen, framhåller Julia Reinhard.

GERTRUD DAHLBERG

BAROMETERN

Har du tvingats gå upp eller ner i vikt för en roll?

"Jag har byggt upp mig inför roller, men aldrig känt mig tvungen"

Mårten Klingberg, skådespelare och regissör:

– Jag har aldrig känt mig tvungen att göra det, eller blivit ombedd att göra det. Däremot har jag, när jag var yngre, sett till att förändra mig i rätt riktning, och så att säga byggt upp mig för rollen. Men jag idrottar mycket så det är ingen stor sak för mig. Däremot har jag som regissör bitt skådespelare göra det, men de har sällan brytt sig, haha.

"Jag har gått kraftigt upp och ner i vikt men helt på eget initiativ"

Malin Levanon, skådespelare:

– Nej, aldrig, däremot har jag på eget initiativ jobbat både som kraftig och gått ner i vikt för roller. Senast gick jag ner 25 kg på fyra månader mellan inspelningarna av Flocken och Tjuvheder. Rollen i Tjuvheder krävde det. Faktum är att jag började filma Flocken tio dagar efter att ha fött barn. Stor eloge till Beata Gårdeler som vågade ta ut svängarna och gav mig förtroendet att göra min rolltolkning så kompromisslöst. Som kvinna ska du helst vara smal och sexig både när du föder barn och dör på film. Många skådespelerskor hade kanske inte heller ställt sig framför kameran nyförlösta. Personligen tyckte jag att det passade bra för rollen, vi jobbade mycket med kostym för att förstärka intrycket av övervikt. Jag ville ställa frågan hur man som kvinna ska se ut för att förtjäna omgivningens respekt. Jag ser mig själv och min kropp som material, och det ingår ibland att förändra sig drastiskt.

"Jag har blivit ifrågasatt för jobb på grund av min smalhet"

Daniel Norberg-Jensen: dansare Kungliga Operan:

– Inte tvingad, men ibland har jag blivit ifrågasatt på grund av min smalhet. Som exempel ville en koreograf inte ha med mig i sitt verk på grund av min kroppstyp, men ändrade sig efter att hen fick se mig dansa."

Fråga i förra numret:

Är det bra att skrota filmavtalet?

Ja 85 %

Nej 14 %

Har du tvingats gå upp eller ner i vikt för en roll?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Färre teatrar i höstbudgetens spår

Den fria scenkonstens företrädare är besvikna på regeringens ointresse för deras arbete.

DEN FRIA SCENKONSTEN ser återigen sina anslag krympa. I regeringens kulturbudget för 2016 varken höjs eller räknas anslaget upp för pris- och löneökningar.

Inför valet förra året gjorde Teaterförbundet och Teater- och Danscentrum ett upprop för den fria scenkonsten. Parterna påpekade redan då att anslagsökningen till den fria scenkonsten mellan 2006 och 2013 endast var 5,4 procent, medan pris- och löneökningarna för samma tid uppgick till 33,8 procent.

Teatercentrums ordförande Jenny Forslund är besviken på regeringens första kulturbudget.

– Ja verkligen. Allra helst som Kulturrådet i sitt budgetunderlag till regeringen ville öka anslaget med 23 miljoner kronor.

Konsekvenserna på kort sikt blir minskade ensembler och på längre sikt färre teatrar spår Teatercentrum.

– En direkt effekt är att det blir svårt för nya grupper att etablera sig. En sämre återväxt.

Med sämre anslag försämras även arbetsvillkoren varnar Jenny Forslund.

– När vi nästa år förhandlar ett nytt kollektivavtal med Teaterförbundet får vi se hur många av våra medlemmar som kommer att kunna leva upp till och följa det.

Danscentrum instämmer i kritiken:

– Förhoppningen är polletten någon gång ska trilla ned om det stora arbete den fria scenkonsten lägger ned för att uppfylla de många krav som ställs på de verksamma

i det fria kulturlivet, säger Danscentrums ordförande Cecilia Malmström Olsson.

Konsekvenserna på lång sikt märks menar hon även om uthålligheten att jobba under dåliga villkor är stor.

– De skapar en otrygghet som man kanske inte funderar på när man är 20 år. Men även för konstnärer finns ett liv som pensionär.

För både Teater- och Danscentrum är det nu nödvändigt att agera.

– Annars accepterar vi att det är ok. Vi måste diskutera det i styrelsen, säger Cecilia Malmström Olsson.

– Vi måste göra en kraftsamling och ännu tydligare kommunicera det arbete vi gör, säger Jenny Forslund.

GERT LUNDSTEDT

Tydligare riktlinjer för kompetenshöjning efterlyses

I och med den nya pensionsöverenskommelsen på institutionerna frigjordes 60 miljoner kronor för kvalitetsstärkande insatser, som enligt staten bland annat skulle riktas till kompetenshöjande insatser. Men hittills är resultatet magert.

KULTURRÅDET HAR STÄLLT samman hur institutionerna runt om i landet i år har använt de kvalitetsstärkande medlen som frigjordes i samband med pensionsöverenskommelsen. Den redovisningen har Teaterförbundet för scen och film tagit del av.

Det handlar om 60 miljoner kronor årligen, i form av sänkta kostnader för institutionerna på grund av ändrade pensionsregler. En siffra som successivt kommer att öka till 120 miljoner kronor per år.

– Årets 60 miljoner kronor har i första hand gått till en allmän förstärkning av teatrarnas ekonomier och därmed finansierat den ordinarie verksamheten. Vi tycker att det är självklart att dessa pengar ska riktas till de yrkesverksamma, då de bidragit med pengarna genom ändrade pensions-

regler. Dessutom finns det ett uppdrag från statens sida att de ska riktas till kompetensutveckling, menar förbundsledaren Jaan Kolk.

TEATERFÖRBUNDET ANSER att pengarna borde ligga till grund för en utökning av institutionernas egen kompetensutveckling men också arbetsplatsövergripande kompetensutveckling för att nå en större spridning i branschen.

– Vi har tagit upp frågan med kulturdepartementet, och hävdar att om de menar allvar med att pengarna ska användas för kompetensutveckling så krävs det tydligare riktlinjer till Kulturrådet, säger Jaan Kolk.

När det gäller institutionsteatrarna finns sedan tidigare ett avtal om kompe-

tensutveckling, men överenskommelsen tycks inte fungera.

– Vi har inte fått några rapporter till förbundet om det ägt rum lokal överläggningar mellan fack och arbetsgivare om användningen av de kvalitetsstärkande medlen.

Inför 2016 kommer Teaterförbundet arbeta både för att det sker lokala överläggningar kring hur de kvalitetsstärkande medlen ska användas för kompetensutveckling på institutionerna men också för att de ska kunna styras över till arbetsplatsövergripande kompetensutveckling för att därmed nå de frilansare som institutionerna är beroende av. För detta krävs en modell liknande de kulturkraftsprojekt som bedrivits på olika håll i landet.

MAGDALENA BOMAN

Besvikelse efter ny statlig filmfinansiering

I regeringens höstbudget blev det tydligt att den nya helstatliga filmpolitiken kommer att vara underfinansierad. Branschen oroas nu över regeringens uteblivna ekonomiska satsning på filmen.

EFTER DRYGT FEMTIO ÅR avvecklas filmavtalet mellan staten och branschens parter. När nuvarande avtal löper ut 2017 ersätts det istället med en helstatlig filmpolitik. Hur den kommer att se ut i detalj presenterar regeringen nästa år. Men vad gäller finansieringen är det redan klart att den tas ut genom att höja momsens på biobiljetter från 6 till 25 procent samtidigt som den tioprocentiga biografavgiften försvinner. Totalt kommer staten att 2017 och 2018 satsa ett årligt produktionsstöd på 235 miljoner kronor.

Kulturministern menar sammantaget att resurserna till svensk film kommer att ökas. Men om det råder delade meningar.

”Inget annat än en djup besvikelse när filmen får sänkta anslag” tweetade Filminstitutets vd Anna Serner efter att institu-

tet räknat. Hon menar att den nya statliga konstruktionen tvärtom ger minskade resurser och säger till TT att det för 2019 innebär ett tapp på runt 10 procent, eller 40 miljoner.

Även Baker Karim, långfilmskonsulent på Filminstitutet är bekymrad.

– Om inte filmstödet ökar löper vi risken att vi kväver en ny svensk filmvåg som är på väg.

Karim säger att en mängd talanger nu gör sina första filmer i ett enormt spännande filmlandskap.

– Om vi inte får väsentligt mer pengar till filmproduktion är faran att vi mister de begåvningarna.

Är det bra med ett helstatligt filmavtal?

– Jag välkomnar det.

Sveriges filmregissörers ordförande

Christina Olofson är likaså bekymrad.

– Filmavtalet är sedan länge underfinansierat. Filmproduktion har haft för litet pengar och inte blir det mer nu.

Och tillägger hon:

– Vi vet inte hur SVT och TV4 kommer att ställa sig till svensk filmproduktion nu när de inte är del av filmavtalet. För att driva på frågan uppvaktade Sveriges filmregissörer tillsammans med en samlad filmbransch kulturministern efter att budgeten lagts fram.

– Det är positivt att alla organisationer står enade i frågan, jag tror det gav ett starkt intryck. Det var ett seriöst och bra samtal och jag upplevde att kulturministern lyssnade. Vi får fortsätta att ligga på.

GERT LUNDSTEDT

HALLÅ DÄR...

Nya EU-pengar till kompetensutveckling

Hallå där Maria Rydén, projektledare på Trygghetsrådet, TRS, som fått 1,2 miljoner kronor av Europeiska Socialfonden (EFS) till en förstudie. Vad går den ut på?

– Förstudien har temat kompetensutveckling med särskilt fokus på omställning och rörlighet inom scen, ton, film. Syftet är att hitta nya modeller, metoder och samverkansformer som kan bidra till breddad rekrytering och ökade förutsättningar för kulturverksamheterna att utvecklas, till exempel genom kompetensutvecklingsinsatser. TRS driver projektet på uppdrag av Teaterförbundet, Svensk Scenkonst och Federationen svenska musiker.

Vad menas med omställning och rörlighet?

– Kultursektorn är extremt rörlig. De flesta har tidsbegränsade anställningar

eller uppdrag och man byter ofta arbets- eller uppdragsgivare. Omställning i form av jobbyten är något självklart för de flesta i branschen. Att kulturarbetsmarknaden är rörlig har många fördelar men det ställer också stora krav på både individer och verksamheter. Den här studien handlar om hur kulturområdets institutioner och andra verksamheter ska kunna fortsätta att utvecklas och ligga i framkant och om hur vi kan skapa förutsättningar för ett livslångt lärande på en arbetsmarknad där de flesta har tidsbegränsade anställningar.

TRS har tidigare genomfört ett antal KulturKraft-projekt för kompetensutveckling, som också finansierats med pengar från EFS. Vad händer just nu med förstudien?

– Jag ska sätta samman ett utredningsteam som ska samla in data, intervjua representanter för olika delar av branschen och därpå analysera vårt material och

komma med förslag på fortsatta insatser. Arbetet sker i nära dialog med studiens samarbetsparter: representanter för scenkonstinstitutioner, olika yrkesgrupper, centrumbildningarna, allianserna, ett par regioner, några högre lärosäten, tre regionala filmproduktionscentrum, ett antal andra filmaktörer och Arbetsförmedlingen Kultur och Media.

Vad händer sen?

– När ESF beviljar förstudiemedel är tanken att de ska leda fram till genomförandeprojekt där studiens förslag prövas. Om de visar goda resultat är målet att det nya arbetssättet med mera ska implementeras i befintliga verksamheter. Vi vet ännu inte vad resultatet av vår studie blir och det är ägarna som fattar beslut om nästa steg.

GERTRUD DAHLBERG

Teaterförbundet ser fram emot en helstatlig filmpolitik, och menar liksom övriga i branschen att staten måste skjuta till mer medel till filmen. Hur ställer sig då kulturministern till Teaterförbundets och Sveriges filmregissörers alternativa finansieringsplan? Alice Bah Kuhnke har svarat Scen & film via mejl:

– Varken skolan eller kulturen ska behöva motivera sin fria existens med hur mycket pengar de drar in till statskassan, säger Alice Bah Kuhnke.

”Teaterförbundets förslag om finansiering ingen framkomlig lösning”

Hur ser du på en kompletterande finansiering enligt den modell som Teaterförbundet och Sveriges filmregissörer förespråkat – en teknikneutral obligatorisk avgift som bygger på att alla i branschen som tjänar pengar på svensk film är med och bidrar ekonomiskt till filmen?

– Det system som finns i exempelvis Frankrike och Polen går ut på att lägga en avgift på de lagliga tjänster som sprider film, till exempel biografier och så kallade vod-tjänster. Eftersom de svenska vod-företagen har en relativt låg omsättning skulle en avgift på deras verksamhet ge relativt begränsade intäkter, sannolikt bara några tiotals miljoner kronor. Summan är med andra ord inte i närheten av att kunna ge svensk film de pengar som behövs för att ersätta filmavtalet, den nya filmpolitiken omfattar totalt 435 miljoner kronor.

Det finns även ett problem i att lägga en avgift på de lagliga alternativen för att få del av film i en tid när vi vill att fler ska gå

över från de olagliga alternativen.

Som konsument använder vi våra bredbandsuppkopplingar till betydligt mer än att titta på film. Vi läser böcker och kvalitetsjournalistik, lyssnar på film och talar i telefon. Att som Teaterförbundet föreslagit införa en avgift på bredbandsbolagens hela omsättning som ska gå till att enbart finansiera just filmproduktionen är inte en framkomlig väg. En sådan lösning skulle behöva involvera betydligt mer än filmpolitiken och är inte en möjlig lösning i närtid.

Svensk film behöver en stabil lösning och en ny bottenplatta att stå på nu. Därför behöver vi också en finansieringslösning som kan genomföras nu och bli en verklighet i närtid.

Finns det invändningar från politikens håll för specialdestinerade pengar i denna form, i så fall på vilket sätt skiljer sig detta från höjd biografmoms som ju också är specialdestinerat för filmen?

– Rent generellt är det svenska skattesystemet uppbyggt på att vi inte har specialdestinerade skatter och avgifter. All den moms som vi betalar i mataffären går till exempel inte tillbaka till jordbruket utan används även till att finansiera annat som vi tycker är viktigt, som exempelvis mindre klasser i skolan eller bättre äldreomsorg.

Det finns också en teknisk fråga som ställer till det, nämligen att om man skulle införa en specialdestinerad avgift så skulle den enligt budgetlagen definieras som en punktskatt. Budgetlagen medger inte specialdestinerade skatter. Vi skulle alltså inte kunna garantera att en sådan avgift skulle gå direkt till filmändamål.

I exempelvis Frankrike har man ett helt annat skattesystem där punktskatter är vanligt, men det blir också ett relativt rörligt system med många problem. Varken skolan eller kulturen ska behöva motivera sin fria existens med hur mycket pengar de drar in till statskassan.

Filmcocktail om statlig filmpolitik

På Stockholms filmfestival hålls en filmcocktail kring en framtida statlig filmpolitik.

Teaterförbundet planerar tillsammans med Dramatikerförbundet och Sveriges filmregissörer att hålla en filmcocktail under Stockholms filmfestival den 18 november, klockan 17.30 för att belysa den alternativa filmfinansieringsmodellen.

Temat för samtalet: En framtida helstatlig filmpolitik – med konstnärlig profil och rejäl finansiering? Hur skapar vi en filmpolitik där de som gör filmerna får ett reellt inflytande i produktionen och där alla som tjänar pengar på filmer är med

och betalar? Medverkande är bland andra: Camilla Ahlgren, ordförande för Sveriges Dramatikerförbund, som ska tala om vägar för att stärka det konstnärliga inflytandet i beslutsprocessen. Christina Olofson, ordförande Sveriges filmregissörer, som talar om en alternativ finansieringsmodell och om den polska filmlagen. Skådespelaren Cecilia Nilsson leder samtalet.

Plats: Hotell Stockholm/Kungsträdgården, Västra trädgårdsgatan 11 B.

REPLIK

”Satsa på solidarisk finansiering”

Det behövs en långsiktig och hållbar lösning av finansiering av svensk film. Det går om alla som tjänar pengar på svensk film betalar en lagstadgad teknikneutral avgift, som matchas med de statliga medlen: en solidarisk finansiering. Vi kan inte fortsätta bygga en filmekonomi på enbart biograferna, när 97 procent ser film på annat sätt. Vad gäller internet går det att särskilja filmtittandet från övrig användning.

Budgetlag till trots måste det vara möjligt att diskutera vårt förslag till finansiering. EU-länder som Frankrike, Tyskland och Polen har visat att det är möjligt att finansiera film via en avgift och det har inneburit en omfattande och publikdragande filmproduktion.

CHRISTINA OLOFSON, SVERIGES FILMREGISSÖRER

Svåra läxor och äventyr på andra sidan jorden för Malin

Malin Crépin inledde filmkarriären på en kissluktande toalett i rollen som den injicerande Eva. Så småningom slängde hon ner Annika Bengtzons reporterblock i väskan. Nu spelar hon en kvinna hemsökt av demoner i Malaysia.

MALIN CRÉPIN SKRATTAR och säger att beskrivningen låter som en upptrappning.

– Den senaste filmen bygger bland annat på en märklig och urgammal tibetansk rit att offra ofödda foster. Arbetet lärde mig mycket om buddistisk tradition men det är förstas en skräckfilm. Med tanke på hur läskig jag själv tycker den genren är kan det kanske verka konstigt, men när jag fick förslaget av min agent i USA så ja... För mig är alltid sammanhanget viktigast och det kändes som en återkoppling eftersom mina farföräldrar bodde i Malaysia när jag var mycket liten. Det här erbjudandet var lite som back to basic. Varför ska jag vara för snobbig för att göra skräckfilm? Vissa scener och tagningar där var helt galna. Det passar bra för mig som gärna väljer det största äventyret.

Äventyr har det blivit sedan Malin Crépin 2002 lämnade skolan i Malmö utan att ha fått fullgöra sin utbildning.

– Jag var jätteung när jag kom in och utbildningen var tuff, inte minst för mig som var gränslös och naiv. Jag kunde inte begränsa mig. En gång vid en övning sprang jag rätt in en vägg och fick ligga på sjukhus. Mot slutet kraschade jag helt och blev sjukskriven. Men när jag skulle återgå för min slutproduktion, var jag inte välkommen.

Räddningen kom, inte från skolan, utan från Stockholms stadsteater. Benny Fredriksson ringde upp och erbjöd rollen som Catherine i Arthur Millers ”Utsikt från en bro” (2002).

– Det arbetet fick sedan räknas som min slutproduktion, men något filmblock under utbildningstiden fick jag aldrig gå.

Bilden är en stenhård utbildning och bransch. Filmblock eller ej, film är nu Malins huvudsakliga arbetsområde i Sverige, Norden och på andra sidan jorden. Numera litar hon på sin kompetens och hjälp på vägen fick hon då hon ingick i Lars Noréns ensemble för de så kallade Terminalpjäserna.

– Han har ett väldigt empatiskt drag och trodde helt på oss, vilket i sin tur gav mig kraft att lita på min egen intuition.

2010 BLEV MALIN CRÉPIN Guldbaggenominerad för sin roll i ”I skuggan av värmen”. Ett par år senare genomförde hon kamikazeuppdraget att, inom loppet av ett år, spela in sex filmer efter Liza Marklunds böcker.

– Jag tog helt slut, fick panik bara någon ringde för en fika.

Annika Bengtzon på gott och ont. Ett megaprojekt men utan det där sociala hänget som kan kompensera ett tufft tempo.

NU ÄR DET FLER UTLÄNDSKA BOLAG som hör av sig och skillnaden i arbetsförhållanden är stora.

– När jag berättar att jag har sju filmer på Netflix och många fler på mitt CV, blir de förbluffade över hur låga svenska gager är i jämförelse. Synen på skådespelare är annorlunda och jag ogillar hierarkin. Det är exempelvis skillnad på hur man bemöter cast och crew. Skådespelarna får finare mat och bor på bättre hotell. Rangordningen inom produktionen krånglar också till kommunikationen, jag vill prata direkt! Det är mycket mänskligare med vår platta organisation där alla står i matkön på lika villkor. Dessutom har nordiska skådespelare bättre utbildning i manusarbete. Vi behärskar en teknik för var vi ska lägga energier och hitta vändpunkter. Avgörande när filmarbetet aldrig är kronologiskt.

– Jag tycker mycket om framåtrörelsen i film. När jag är färdig så är jag. Men teater är fantastiskt även om jag nog blivit lite ringrostig. Det gäller ju verkligen att få scenen att svänga! Men det här är på många vis ett jävla yrke! Så när jag väljer gör jag det efter sammanhang.

Vid inspelningen av den internationellt uppmärksammade kortfilmen ”Kiruna – Kigali” var omständigheterna annorlunda.

– 14 dagar i Kiruna och 14 dagar i Kigali. Jag hade just slutat amma så det var jag och min bröstpump som flög ner till vad som visade sig vara otroligt primitiva villkor. Knappt något vatten, torrt, hett och en grop där vi skulle uträtta våra behov. Vi gick och höll oss för att slippa. Men filmen blev fin! Helheten är viktigast för det kostar på som fan, då måste det vara värt!

Malin Crépin sammanfattar: ”det finns inget annat än att jobba på”. Det gör hon nu med produktionsstöd från Filminstitutet för sitt första egna filmmanus. Det är en berättelse om hur en dödssjuk man och den syster han klippt kontakten med, försiktigt orienterar sig tillbaka till varandra. För dem passar också Malins konstaterande:

– Jag lär mig ständigt men livet ger inga lätta läxor!

Orosmoln på den finska

Finland tampas med stora sparkrav, och det finska filmfacket har gått med på krav som ger arbetstagar sidan försämrade villkor. Nyligen grundades också en ny privat investeringsfond för att locka utländska filmproduktioner till landet.

– Vi måste bli modigare, säger producenten och regissören Pauli Pentti. Och det finns andra ljuspunkter.

Malla Hukkanen.

Malla Hukkanen & Jani Lehtinen

DET ÄR EN GRÅ vardagseftermiddag i ett industriområde utanför Helsingfors. En stor lastbil står med bakluckan öppen – där inne ligger allting man behöver i ljusväg för en storfilms inspelning. Det är dags att dra iväg till Lettland för fem veckors inspelning av Saara Cantells ”Djävulens jungfru”. Bara att packa ljusutrustningen tar två dagar.

– Alltid är det något som saknas när man ska packa så här mycket saker. Kanske handlar det om positiv stress, skrattar belysningsmästare Jani

Lehtinen, som numera också driver en ljusuthyrningsfirma med tio anställda.

Lehtinen har en lång karriär med 50 långfilmer bakom sig både i Finland, Sverige och Baltikum.

– I Finland har branschen utvecklats väldigt mycket under mina 23 yrkesverksamma år och filmproduktionen har blivit mer proffsig, säger Lehtinen.

UNDER ÅRENS LOPP HAR LEHTINEN agerat belysningsmästare i flera filmer som spelats in i Sverige, bland annat i David Finchers ”Girl with the Dragon Tattoo” och Lasse Hallströms ”Hypnotören”. Han ser flera skillnader mellan länderna.

– Främst handlar det om ett intellektuellt kapital. I Sverige har man en historia av framgångar, storfilmer på en bredare front och

filmhimlen

Ur filmen "Djävulens jungfru", som utspelar sig på Åland och är en svensk-finsk samproduktion.

folk som fått smaka den stora tårtan, vilket smittar av sig på övriga i branschen, funderar Lehtinen.

Bland finnar är svenskarna kända – kanske till och med ökända – för sin förkärlek för tidskrävande möten.

– Visst är det fint att alla har rätt till sin åsikt och att alla måste lyssna på den. Men om vi har mycket att göra, så är det bättre att först få saker till stånd och sedan hålla möte.

Enligt Lehtinens erfarenheter är inspelningsdagarna längre och produktionstiderna kortare i Finland än i Sverige.

– I Sverige är inspelningsdagarna normalt åtta timmar, i Finland tio. Det finns så många övertidskoefficienter i Sverige att det har blivit ett internt skämt i den finska branschen. Men det vittnar ju bara om att facket är starkt.

Filmar man on location är en inspelningsdag däremot 12 tim-

mar, säger producenten och regissören Pauli Pentti. Han går i övrigt inte med på att jämföra länderna.

– Filmbranschen alltid har varit väldigt internationell och branschfolket rörligt. Kulturskillnader finns det om du åker till Grekland eller Ryssland, säger producenten med en lång internationell karriär bakom sig, bland annat i samarbete med bröderna Kaurismäki.

PÅ FACKFÖRBUNDET FÖR teater och media (TeMe) drar informatör Anne Saveljeff för sin del en djup suck.

David Lundberg

Pauli Pentti.

Seppo Pakkonen i "Barnmorskan".

– Alltför långa arbetsdagar och för korta viloperioder däremellan är det största problemet.

– Jag hör jämt om fall där arbetstagaren har gjort en 16 timmars arbetsdag och sedan hoppat bakom ratten på en lastbil. Det är oacceptabelt, säger styrelseordföranden Katja Niemi vid Film- och Mediearbetarnas Förbund (SET).

Enligt Niemi har SET i årtionden talat för att investerarna borde axla ett större ansvar över att allt går etiskt till.

– Finlands filmstiftelse har också i år stött produktioner som skött sin finansiering genom att skjuta upp utbetalningarna av de anställdas löner. Finansierarna borde ändå granska hur lagar och avtal följs i de produktioner de har understött.

Anne Saveljeff menar att det är svårt för filmarbetare att stå upp för sina rättigheter, då det finns ett överskott på välutbildade arbetstagare. Medlemmarna i SET går i medeltal arbetslösa ungefär hälften av året.

– Det är en grej i branschen att göra långa dagar och vara tuff. Folk är så engagerade att de offrar hälsa och välmående på konstens altare, och det är ett osunt kollektivt sinnestillstånd som snabbt normaliseras, konstaterar Saveljeff.

ENLIGT BELYSNINGSMÄSTARE Jani Lehtinen har fackrörelsen i Sverige lyckats bättre med att förhandla fram goda villkor för filmarbetarna.

– Varje produktion har sin egen förtroendeman och till inspelningarna kommer regionala skyddsombud som pratar med de anställda. I Finland är det snarare enskilda starka individer som har försvarat sina egna villkor.

Facket har ändå nyligen lyckats förhandla fram ett nytt kollektivavtal för arbetstagare inom film- och tv-branschen som trädde i kraft i början av året. I det nya avtalet har man i större grad beaktat tv-bolagens behov, och nu hoppas man att så många av dem

Från inspelningen av filmen Barnmorskan, som är höstens stora filmhändelse i Finland.

som möjligt förbinder sig till att följa avtalet, då det tidigare varit i kraft enbart inom filmbolag.

– Den största förändringen gäller flexibel arbetstid för perioder. En period, till exempel en filminspelning, kan vara allt mellan två dagar och 27 veckor. Under den här perioden kan man jämna ut antalet arbetstimmar, så att det inte uppstår så mycket övertid, förklarar Anne Saveljeff.

Enligt henne protesterade många arbetstagare i början, eftersom de räknade ut att de skulle förlora inkomster på arrangementet. Också Katja Niemi medger att arbetstagar sidan har godkänt försämrade villkor.

– Den regelbundna arbetstiden får inte överstiga 150 timmar på en treveckorsperiod. Det är mer än vad den finska lagen tillåter, och vi har gått med på det. På flera ställen i kollektivavtalet står det ”om inte annat bestämts”. Man kan fråga sig om arbetsgivaren verkligen har någon valfrihet i ordets sanna bemärkelse.

TeMe har sedan årets början samlat in uppgifter bland sina medlemmar om hur väl det nya kollektivavtalet efterföljs.

– De äldre produktionsbolagen verkar besitta den arbetsgivarvarkunskap som behövs, och ger sig inte in i produktioner utan tillräcklig finansiering. Därför gör de sig inte lika ofta skyldiga till avtalsbrott och olagligheter som nyare bolag, säger Anne Saveljeff.

Jani Lehtinen noterar för sin del att minimiantalet vilotimmar sjönk från elva till nio timmar i det nya avtalet, men är annars inte särdeles upprörd.

– Korvfabrikens regelbundna arbetstider går inte att tillämpa på mer ambitiösa filmproduktioner. Det som känns mer angeläget för mig just nu är den samhälleliga brytningstid vi lever i.

Det Lehtinen syftar på är bland annat att Finland just nu tampas med stora sparkrav. Regeringen har föreslagit bland annat mindre övertids- och semesterersättningar, slopade söndags-

Från inspelningen av filmen Barnmorskan.

tilllägg och kortare semestrar, vilket har bemötts av både strejker och massdemonstrationer. I det här skedet är det omöjligt att förutspå följderna för filmarbetarna, förutom att även de kommer att få dra sitt strå till stacken.

ÄVEN OM DET FINNS en stor press på de finska arbetstagarna och deras plånböcker, har de ändå inte slutat gå på bio. Antalet bio-besök har ökat med åtta procent enligt biografernas statistik över det här årets första hälft.

Det finns också andra ljuspunkter: alldeles nyss grundades en ny privat investeringsfond, IPR.VC, som understöder medieinnehåll med en internationell potential. Samtidigt satsar Finlands Filmstiftelse och Favex, branschorganisationen för filmexport, stort på att få ut finsk film på den amerikanska marknaden. Luft under vingarna får de av innovationsmyndigheten Tekes som understöder projektet, där man bland annat skapar nätverk mellan finska och amerikanska filmproducenter.

Satsningar behövs just nu i en bransch som tampas med sinande inkomster, då allt fler produktioner filmas utomlands och färre utländska produktionsbolag kommer till Finland. Ett sätt att öka attraktionskraften är olika stimulansåtgärder för utländska filmproduktioner. Bland annat Island har en modell med skattelättnader för utländsk film, och i Norge vill regeringen införa en liknande modell.

Också i Finland går man i de här tankegångarna, men här överväger man däremot en fondmodell, berättar regissören Dmitry Tolonen, vice medlem i SET:s styrelse.

– Ur fonden skulle man ersätta det utländska produktionsbolaget med en viss procent av produktionens budget efter att bolaget har spenderat en viss summa lokalt i Finland. På det här sättet

skulle de direkt stöda sysselsättningen i branschen och generera inkomster.

Pauli Pentti ser ett produktionsincitament som den enda vettiga lösningen i det här läget.

– Vi ligger mitt ute i ödemarken, medan det i Baltikum och på Balkan finns länder med billig arbetskraft. Produktionerna åker dit.

Enligt Pentti hänger behovet av incitament ihop med globaliseringen och digitaliseringen.

– Europa, och snart också Nordamerika, håller på att förvandlas till ett museum. Vi borde bli modigare och blicka mot Asien och Afrika för att hålla filmproduktionen på hög nivå i framtiden, funderar producenten.

NANETTE-MARIE FORSSTRÖM/OUTHOUSE MEDIA

Finska filmfacket

- Största delen av filmarbetarna hör till Fackförbundet för teater och media (TeMe) och dess sju underföreningar: bland annat Film- och Mediearbetarnas Förbund (SET) och Finlands Ljus- och Ljuddesigners Förbund.
- Skådespelarna har ett eget förbund.
- En ny centralorganisation för löntagare med start år 2017 planeras som bäst.

Källor: Finnish Film & Audiovisual Export (Favex), Nordisk film- och TV-fond.

Ny chef på Giron Sámi Teáhter

Skådespelaren, jojkaren, regissören och manusförfattaren Åsa Simma är ny teaterchef på Giron Sámi Teáhter. Åsa Simma har jobbat internationellt med teater, bland annat som konstnärlig ledare för en teaterutbildning för ursprungsbefolkning i Kanada och har själv verkat som skådespelare i Belgien. I Sverige var hon konstnärlig ledare för den fria teatergruppen Dalvadis som lade grunden till just Giron Sámi Teáhter.

– Som chef för Giron Sámi Teáhter önskar jag knyta konstnärer från hela Sápmi till teatern. Det finns så mycket kunnigt teaterfolk i hela Sápmi, kreativitet som ännu inte fått en röst i Giron Sámi Teáhter. Denna explosiva kompetens vill jag knyta till teatern.

Manda Rydman i Cirkus Cirkörs "Limits".

100 teaterår i Västmanland

Det är i år 100 år sedan Allan Rydings resande teatersällskap invigde det nya Teaterhuset i Västerås med att spela Strindbergs pjäs Gustav Vasa.

Jubileumsåret firas bland annat med att Västmanlands teater, som är länsteater i Västerås, inleder ett treårigt samarbete med Cirkus Cirkör om samtida cirkuskonst. Detta finansieras bland annat med extra medel från Kulturrådet för att "utveckla former för möten mellan olika konstformer".

Förtydligande

Workshopen med Ariane Mnouchkine och Théâtre du Soleil, som scen & film skrev om i förra numret initierades av Stockholms dramatiska högskola och arrangerades ihop med Bergmancenter på Fårö.

Många har visat intresse för projektet och Simon Norrthon, prefekt på institutionen för skådespeleri, hoppas kunna arrangera ett liknande projekt igen. Håll utkik på skolans hemsida!

Tora Mårtens "Martha & Niki".

Dokumentärtätt i Amsterdam

Fler titlar än under något år tidigare. Det meddelar Filminstitutet inför IDFA – International Documentary Film Festival Amsterdam, en av världens största och mest betydelsefulla dokumentärfilmsfestivaler – som inleds den 18 november och där Sverige har kvalificerat hela tio bidrag.

I festivalens huvudtävlan "Don Juan" av Jerzy Sladkowski. Medan sektionen Masters visar "The Swedish Theory of Love" av Erik Gandini, "Jag är Ingrid" av Stig Björkman och "Utan titel" av Fredrik och Magnus Gertten. Den senare av de två Gertten tävlar även med "Every Face Has a Name", liksom Karin af Klintberg och Anders Helgeson med Filip & Fredrik presenterar "Trevligt folk", och David Aro-nowitzsch, Anna Persson, Ahmet Abdul-lahi och Sharmarke Binyusuf med "Jag är Dublin". Hanna Heilborns "Ruth" tävlar i barn- och ungdomssektionen. Och i Panorama visas "Martha & Niki" av Tora Mårtens och "Say Something" av Åsa Ekman.

Ny vd för Unga Klara

Unga Klara i Stockholm får en ny vd. Den 1 november tillträder Nisha Besara, tidigare general manager för Postkodlotteriets Kulturstiftelse. Hon är statsvetare och har bland annat varit politiskt sakkunnig hos Jens Orback, brevsvarare hos Göran Persson och chefredaktör för SSU-tidskriften Tvärdrag.

– Jag kommer i allra högsta grad jobba vidare för att Unga Klara ska bli nationalscen för barn- och ungdomsteater med undersökande arbete i fokus. Det skulle innebära att vi säkrar vår existens genom ökade medel och får ett uttalat nationellt uppdrag, säger Nisha Besara.

Forskare föreläser på Operan

Fyra forskare presenterar under hösten sina specialämnena på Kungliga Operan med anknytning till aktuella uppsättningar på nationalscenen. Operans dramaturg presenterar föreläsningarna som har fri entré och äger rum i Guldföajén. Bland annat kan besökaren inför La Bohème höra föreläsningen Nordiska konstnärbohomer vid sekelskiftet 1900.

Strukturfonder viktiga

EUs struktur- och investeringsfonder kommer fram till 2020 att "vara viktiga finansieringsverktyg för svenska kulturaktörer" skriver Kulturrådet i sin årliga rapport till regeringen. Totalt finns åtta regionala strukturförfinansieringsprogram och Kulturrådet pekar på att det i samtliga program under den tidigare perioden 2007–2014 funnits goda förutsättningar att finansiera projekt med kulturanknytning. Slutsatsen i rapporten är att det på motsvarande sätt kommer att finnas finansieringsmöjligheter av kulturrelaterade projekt under nuvarande period fram till 2020. Redovisningen är gjord i samarbete med bland annat Filminstitutet.

Hasse Ekman på MOMA

Den 10 september skulle filmskaparen Hasse Ekman ha fyllt 100 år. Med anledning av det ordnade ett av världens mest kända konstmuseer, Museum of Modern Art (MoMA) i New York, visning av tio av Hasse Ekmans filmer vid tjugo tillfällen.

– Det är naturligtvis väldigt stort att MoMA gör en sådan storsatsning på Hasse Ekman, den första någonsin i USA. Intresset för Ekmans konstnärskap har växt de senaste åren och förhoppningsvis kan det här bli hans stora internationella genombrott sent omsider, säger Filminstitutets Fredrik Gustafsson som skrivit en avhandling om Hasse Ekman. En Ingrid Bergman-retrospektiv har under hösten visats på MoMA. Ingrid Bergman och Hasse Ekman, födda samma år, spelade mot varandra i Intermezzo från 1936.

Prisskalv för Efterskalv

Magnus von Horns långfilm Efterskalv har premiär den 20 november i Sverige men har redan visats på filmfestivaler runt om i världen. Vid polska Gdynia filmfestival utsågs Magnus von Horn till årets Rising Star. Filmen fick även ta emot Polska bioklubbens pris. Detta pris har tidigare bara två svenska regissörer fått: Victor Sjöström och Ingmar Bergman. Men framför allt fick filmen vid den avslutande prisutdelningen tre tunga utmärkelser: för bästa regi och manus (Magnus von Horn), och bästa klippning av Agnieszka Glińska.

Vindlande upptäcksfärd att göra föreställning i megaformat

Ett scenkonstverk i megaformat har snart premiär i ett kontorskomplex utanför Stockholm. Besökarna gör sin egen resa in i "Satans demokrati" genom att gästa över 100 konstnärers verk. Initiativtagare är Py Huss Wallin och Jimmy Meurling.

– Ett sådant här projekt gör man bara en gång i livet. Det är otroligt lärorikt, folk går på ren och skär vilja bara för att det är så kul, säger Py Huss Wallin.

DET RÅDER FEBRIL AKTIVITET i den utrangerade byggnaden i Sickla när scen & film är på besök. På en av våningarna sprider sig lukten av asfalt som inte hunnit torka och den svarta massan suger tag i sulorna. I går kom sex lite buttra men nyfikna gubbar till huset från ett byggföretag för att asfaltera inomhus i korridorer på ett våningsplan – det var deras sätt att sponsra scenkonstprojektet. Någon dag tidigare körde andra byggjobbare hit en stor lastbil fylld med jord för att en naturmiljö ska byggas upp inne i kontorshuset. Nu står sex veckors repetitioner inför dörren. Ett 30-tal föreställningar är inplanerade och så småningom kommer huset att rivas.

I scenkonstverket "Satans demokrati" lever 23 individer utspridda på 150 rum och på 3 500 kvadratmeter och allt de gör utspelar sig på några våningsplan i huset. Berättelsen är tagen ur Mikael Bulgakovs bok "Mästaren och Margerita" men historien har kopplats till nutid.

– Det ska bli intressant att se hur våra skådespelare tar sig an det här projektet, säger Jimmy Meurling i spänd förväntan när han sitter i det så kallade hjärnrummet, vars väggar är täckta med postit-lappar – här sköts logistiken.

Inspiration till projektet kommer från brittiska konstkollektivet Punchdrunks produktioner. Tanken är att publiken ska kunna välja sin egen väg genom våningsplanen. Det blir fyra timmar

som, enligt initiativtagarna och regiduoen Py Huss-Wallin och Jimmy Meurling, ska diskutera och kommentera "vår tids religion – demokratin".

– Musiken som består av 75 timmar görs av Magnus Larsson och är en viktig del i föreställningen. Den liksom scenrummen har en bärande kraft i berättelsen, eftersom skådespelarna inte har

Meliz Karlge: Margarita.

Py Huss Wallin,
Jimmy Meurling och
Magnus Larsson.

Micke Lundström

möjlighet att fylla hela detta hus på 3 500 kvadratmeter och 150 rum. Vi förlitar oss på publikens nyfikenhet, säger Jimmy.

FÖR ETT OCH ETT HALVT ÅR sen började Py och Jimmy planera hur ett sådant här megaprojekt skulle bli möjligt rent fysiskt och ekonomiskt. Jimmy hade då blivit erbjuden spelplatsen, efter att fastighetsägarens områdeschef träffat honom på en ledarskapsutbildning som blandar scenkonst med ledarutveckling.

– Jag berättade om mitt besök på Punchdrunks föreställning ”The drowned man” i London under en lunch, och sa att jag någon gång skulle vilja göra något liknande. Jag har huset till dig, sa områdeschefen i Sickla.

Jimmy kopplade in Py och tillsammans gjorde de en plan utifrån vad allt skulle kosta, de tecknade sedan ett drömscenario,

men det var tydligt att förutsättningarna för att få ihop projektet med rena kulturpengar i det närmaste skulle vara omöjligt.

– Även om vi skulle få alla stöd som fanns så skulle det inte gå ihop. Vi sökte på alla sätt. Drömmen var att ha ett tiotal heltidsanställda skådespelare, men vi hamnade på tre stycken anställda under tre månader, säger Jimmy.

Duon riktade in sig på konstkolor, företag och rörelseinriktade teatrar och bestämde sig för att dra igång arbetet, även om de bara hade fått ihop knappt en tiondel av den tänkta budgeten. Det visade sig vara så många som ville delta och bidra till projektet, även om de inte fick betalt. Med stöd från Kulturbryggan blev det till slut möjligt att bilda ett konstnärligt team. De fick stöd och hjälp från teatrar med att göra kostym, låna scenografiement och teknik.

Micke Lundsfröm

Stephen Rappaport: Pontus Pilatus.

– Vi har sponsrats av ett 100-tal företag. Projektet äger bara en bil och vissa verktyg, allt annat har vi lånat ihop. Vi har kört som idioter och samlat från dödsbon, hämtat färgburkar från färgbutiker som de blandat fel. Vi hade absolut ingenting här i början, bara en pinnstol och två små bord som vi la en skiva över, säger Py.

SEDAN FÖRSTA AUGUSTI har över 80 konstnärer från Konstfack, Arkitektshögskolan och Konsthögskolan verkat i huset som "Artists in residence". De har byggt om och format rum, och därmed skapat en grund för vandringsföreställningens scenografi.

– Ett av syftena med projektet, är att skapa nätverk mellan olika konstnärer från olika skolor. Vi vill göra en gränsöverskridande scenkonstupplevelse, som har förankring i dåtid, nutid och framtid, säger Jimmy Meurling.

Andreas Blom gör scenrummen tillsammans med Py, och de fungerar båda två som en slags kuratorer för konstnärerna. De har kommit med förslag på vad de vill göra utifrån kuratorernas önskemål, eller utifrån deras så kallade mood-boards, en grovskiss av inspirationsbilder.

– Jag har en konstbakgrund och ser mycket i form och bilder, så jag tycker det är viktigt att scenografi och skådespeleri klaffar. Precis som musik och kostym, men jag är extra intresserad av scenografi. Mitt fokus har hjälpt dramatiseringen och vårt byggande framåt. Men det är klart att det finns en kluvenhet. Jag vill ju gärna göra saker fysiskt också, både bygga och vara på golvet, men tiden räcker inte riktigt till. Funktionen som curator är ny för mig, men det är en rolig upplevelse, säger Py.

Jimmy Meurling och Py Huss Wallin har olika yrkeserfaren-

Micke Lundström

Helena Hildur, konstnär och Artist in Residence i Satans demokrati.

heter, men en viktig kloss har de gemensamt: de är båda utbildade mimare. Jimmy gick mim-programmet före Py, och har under de tio senaste åren sysslat mest med koreografi och regi. Han har koreograferat mycket åt Västanå teater, och även jobbat som lärare på Lasse Kühlers dansskola.

– Jimmy har erfarenhet av att jobba med större ensembler och jag är uppvuxen med Enskedespelen, ensembler om 100 personer där alla är med och bygger allt. Det har varit bra grund för oss, för trots att det är kaos så tycker vi det är superlugnt!

De har gemensam syn på och intresse för fysiska uttryck, och båda är inriktade på att jobba med bild och musik, framför text.

– Vi har gjort en dramatisering utifrån boken, där varje skådespelare har en röd tråd, ett handlingsförlopp från början till slut. Eftersom det inte går att skriva ett utförligt dialogmanus, rent tidsmässigt med de här ekonomiska ramarna, så har vi gjort ett dokument för varje scen, som innehåller stycken från boken, men

även inspirationsbilder, klipp, filmer och andra texter från vårt för-material. Det finns så att säga en bank för varje scen, om vad scenen ska innehålla och vad som kommer att hända.

DE ANSTÄLLDA SKÅDESPELARNA kommer att göra sina tre roller i alla föreställningar, medan 55 dansare och skådespelare, med regihjälpen från Py och Jimmy, mejslar ut karaktärerna av de övriga 20 individerna i huset. Det blir alltså två eller tre personer som alternerar mellan föreställningarna i dessa roller. Det är musikalartister från Base23 som gör sin praktik i produktionen och 15-tal professionella skådespelare, som valt att ta sig an uppgiften att medverka i "Satans demokrati" utan ersättning, samtidigt som de spelar i andra produktioner.

– Vi är så lyckliga över att så många professionella valt att vara med. På grund av tidsbrist kommer vi vara tvungna att jobba väldigt tydligt, ge klara riktlinjer för att skapa en gemensam bas

Micke Lundström

Angela Wand: Woland.

att stå på. Vi ska ju regi-lägga så oerhört många timmar. Varje enskild karaktär ska ju stå på scen i fyra timmar, så de måste ju fylla rollerna med eget material. Men det här är ju som sagt ingen klassisk tal- eller musikal-föreställning. Det handlar mer om samarbete med musik och rörelse, hur man tar sig in i ett rum. För oss är rörelser exakta. De tre som spelar samma roll, kommer att kunna forma karaktären ihop. De lär ha ett stort utbyte av sina olika kunskaper och de kan lyfta och peppa varandra, säger Py.

UTÖVER REGIARBETET HAR Jimmy tagit på sig ansvaret för att ekonomin fungerar under projektets gång, han tycker det svåraste ha varit att söka pengar och hitta samarbetspartners.

– Den tuffaste utmaningen har varit ekonomin och att vi inte haft den tid vi skulle ha behövt. Vi hade planerat att kunna jobba heltid med det här en viss period, så går inte det rent ekonomiskt. Det här är ju ett icke vinstdrivande projekt och ett nollsumme-

spel. Det är ytterst komplicerat att få ihop ett sådant här stort projekt. Men vi har lärt oss massvis!

Projektet har ju ingen teater bakom sig. Det är ingen förening eller teatergrupp, bara två individer som gått in med stort engagemang och entusiasm. Många frågor har uppkommit längs vägen, och fått sin lösning efterhand – hur gör vi om vi ska servera alkohol här? Hur löser vi brandsäkerhet och försäkringsfrågor? Det är ju trots allt ett kontorskomplex som görs om till en teater.

– Men det är samma sak för oss som för alla andra i projektet. Man bara gör det. Det här kommer bara hända mig en enda gång i livet. Jag skulle ha varit väldigt missnöjd med mig själv om jag hade valt att inte genomföra detta, säger Py Huss Wallin.

"Sorg och rikedom att ha flera yrkesroller"

Skådespelare, författare, dubbningsregissör, bloggare, översättare och dessutom hobbyodlare och hemmasnickare.

Suzanna Dilber är mångsysslaren och tusenkonstnären som nyligen kom ut med sin andra bok – "Förlist".

INVID BLÅ PORTENS höstprunkande gård på Djurgården, vindlar orden så att ämnet – att dagens skådespelare av ren nödvändighet behöver vara tusenkonstnärer – tycks ramla ur agendan. Fast snart inser vi motsatsen, hela samtalet är faktiskt en perfekt illustration till grundtemat.

– Det är uppenbart, konstaterar Suzanna Dilber, att för de flesta av oss krävs ett visst mått av mångsyssleri. Många arbetar inom olika konstnärliga områden, och var och en gör vad den kan. Jag är glad över att få utveckla olika färdigheter. Jag har alltid haft det som en beredskap: jobba i vården, gå in som lärare... Min flerspråkighet ledde till uppdrag som översättare. Kanske beror den här öppenheten på att jag växt upp långt utanför någon kulturkrets och aldrig sett det som självklart att få vara i teatervärlden.

Suzanna Dilber, skådespelare, författare, dubbningsregissör, bloggare, översättare och dessutom hobbyodlare och hemmasnickare. Den inbördes ordningen skiftar. Nu, när Suzannas andra roman utkommit, ligger nog skrivandet närmast.

– Det är först nu, när det visat sig att jag faktiskt klarat av att vara mer än en one trick pony, och har fler historier att berätta, som jag faktiskt kan identifiera mig som författare.

"Dubbelexponering", Suzannas första roman från 2012, är en parallellhistoria med två kvinnors olika perspektiv på relationer. Nyss kom "Förlist", också den med en kvinnas sorg och reflektioner kring livsval i fokus.

Den första romanen växte, inte ur skådespeleriet, men delvis ändå ur den situation yrket försatte Suzanna i.

– Jag ingick i Romateaterns ensemble och vi spelade "Hamlet" i regi av Lars Norén. Det för jävligt kallt och alla i ensemblen var utspridda på ön i olika hyrda stugor, så det blev inte mycket umgänge. Inte blev det många sommarbad heller när det regnade och var tolv grader varmt. Det var där jag verkligen kom igång.

– Fast lusten att skriva är en gammal historia, jag önskade mig en skrivmaskin redan när jag fyllde nio. Men det var genom min blogg som jag på allvar började pröva mitt språkliga gestaltande. Från början bloggade jag anonymt, små korta betraktelser som var möjliga att hinna med vid sidan av jobbet på teatern eller film.

Men bloggen blev allt viktigare och det var så jag fick kontakt med Forum. Det var någon som läst och rekommenderat mig till en redaktör där och ja...

Den författande skådespelaren eller vice versa.

– Jag älskar att vara, och identifierar mig som skådespelare, men det viktigaste för mig är att uttrycka mig, att få gestalta. Nu när jag närmar mig 40 finns det färre uppgifter. I ungflicksrollerna har jag aldrig funnit mig tillrätta. Sedan finns tanterna, och dem längtar jag efter att få arbeta med eftersom jag nog passar bättre som mogen kvinna än som puppa. Däremellan är det ett glapp. För kvinnor vill säga, män tycks ständigt aktuella.

OLIKA KÖN, OLIKA VILLKOR. Suzanna är knappast ensam om att vara mångsysslare. Mikael Nyqvist, Jonas Karlsson, Hannes Meidal är några skådespelare som även skriver.

– Men de är män, ingen förmodar att "de har slutat", på samma sätt som jag får den frågan. Så visst känner jag en sorg över att min identitet som skådespelare förändrats. Jag, liksom så många andra, sökte mig till teatern för att ingå i en kollektiv skaparprocess. Det kollektivet existerar snart inte eftersom arbetet blir mer och mer individualiserat. Men vi får inte glömma att det också kan vara berikande att ha flera spår och yrkesroller parallellt.

En författare är förstas också solitär, ändå finner Suzanna det underligt att inte fler skådespelare skriver:

– Vi utvecklar ständigt vår känsla för dramaturgi och förfinner konsten att göra karaktärsbeskrivningar. Detta är precis vad romanskrivande handlar om.

Idag är många skådespelare periodvis arbetslösa och, som så ofta inom kultursektorn, förväntas skådespelare dessutom visa tacksamhet när de sedan blir engagerade.

– Där överraskade mig min förläggare genom att understryka hur viktiga vi författare är för förlaget. "Utan er är vi ingenting". Det skulle faktiskt också en teaterchef kunna säga om skådespelare!

Konstnärsguiden allt mer internationell

En större internationell rörlighet både till och från Sverige. Det märker Konstnärsnämnden av i sin målgrupp. Följaktligen har årets uppdatering av Konstnärsguiden främst handlat om att skapa en engelsk version.

WEBBPORTALEN Konstnärsguiden startade 2008 i syfte att underlätta för konstutövare att hitta rätt bland de ofta ganska snåriga skatte- och trygghetssystemen i Sverige. Det kan röra sig om allt från vilka stipendier och bidrag du kan söka till praktisk deklarerings- och sjukförsäkringsinformation, allt presenterat på ett pedagogiskt och lättfattligt sätt.

För att ständigt vara anpassat till nya villkor uppdateras innehållet två gånger per år.

Förra året tillkom rubriken "Arbeta och bo utomlands". Här finns exempelvis

information om hur din socialförsäkring fungerar inom EU.

– Under senare år har antalet svenska konstnärer som vill arbeta utomlands ökat kraftigt. Sett till antal ansökningar så är det runt 40 procent av dem som berör internationella projekt i någon mening vilket är en markant skillnad, berättar Stefan Ahlenius på Konstnärsnämnden som är ansvarig för guidens innehåll.

I EN NY GLOBAL ERA ser Stefan Ahlenius också hur intresset för att starta residens och inleda globala samarbeten har ökat

kraftigt. Att helt enkelt nätverka mer internationellt.

I år är följaktligen satsningen på en engelsk version i guiden huvudmålet.

– Den riktas mot verksamma utomlands som vill till Sverige där vi också ser en ökning.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Här hittar du Konstnärsguiden:
www.konstnarsnamnden.se/konstnarsguiden

Krångliga visumkrav hindrar kulturutbyten

Ett av de största hindren för kulturutbyten med konstnärer utanför Schengen-området är idag visumhanteringen. I augusti kontaktade Teaterunionen kulturdepartementet i hopp om att hitta lösningar på problemet.

DET FINNS MÅNGA exempel på att artister nekats visum till Sverige och att deras framträdanden fått ställas in, det hände senast när en teatergrupp från Syrien inte kunde komma till Scenkonstbiennalen i Malmö.

– Å ena sidan prioriterar Sverige internationellt utbyte och finansierar det från offentliga myndigheter som Kulturrådet och Svenska Institutet, men å andra sidan nekar dem att komma hit, det är uppseendeväckande, säger Ann Mari Engel, generalsekreterare på Teaterunionen.

Problemet är alltför generella regler, att ambassader och konsulat är okunniga om vad ett kulturutbyte innebär och systematiskt misstänkliggör artisternas avsikter. Regelverket är inte anpassat till artisters villkor som ofta innebär en frilanssituation utan fast anställning och fasta inkomster och som med kort framförhållning ska ut på turnéer till flera länder.

– Besluten blir ofta godtyckliga och beroende av enskilda tjänstemän. Visumprocedurerna är också kostsamma och kräver flera individuella resor till närliggande länder och huvudstäder. Det kan ta månader att ens få en tid för intervju för att söka visum. Till ansökan måste fogas kvitto på biljett och hotellrum, som oftast måste betalas i förväg och som blir bortkastade pengar när visum inte beviljas, fortsätter Ann Mari Engel.

En arbetsgrupp inom Teaterunionen, där också Svenska Institutet ingår, har föreslagit förtydliganden och förenklingar i hanteringen genom att ge information om vad ett "kulturvisum" innebär. Ambassader och konsulat världen över skulle också kunna få en lista på godkända arrangörer som en vägledning om förutsättningarna för kulturutbyte. Migrationsverket har idag en sådan lista, som innebär att artister inte behöver söka arbetstillstånd för artist-

besök kortare än 14 dagar. Teaterunionen vill även förenkla ansökningshanteringen genom att inte varje individ i en grupp måste infinna sig personligen för en ansökan.

– Vi har kontaktat utrikes- och justitiedepartementet men har inga konkreta lösningar. Problemet är ju att viseringar, så som reglerna ser ut idag, inte tar hänsyn till varför de ska komma hit. Det tycks inte spela någon roll vad man kallar visering. Det är svårt terräng, frågan är styrd av direktiv, lagstiftning och internationella överenskommelser. Vi har försökt lyfta frågan utifrån ett informationsperspektiv, men vi vet inte riktigt hur vi går vidare. Vi kanske måste bevisa att beslut tas på felaktiga grunder, säger Torbjörn Öström, handläggare i kulturpolitiska frågor på kulturdepartementet.

MAGDALENA BOMAN

Vi sitter på makten att förändra!

Nino Ramsby

I FÖRRA NUMRET AV Scen & Film publicerades en artikel från ett Pride-seminarium där jag och Saga Becker diskuterade icke-representationen av transpersoner på svenska teaterscener och i film. I skrivande stund är jag nyss hemkommen från ett liknande seminarium, denna gång för kulturproducenter i Stockholms stad. Där berättade jag om erfarenheten att vara transkvinnor inom svensk skådespelarbransch, och det faktum att transpersoner är mer representerade i mordstatistiken än på arbetsmarknaden. Även att det vanligaste yrket för transkonade är som prostituerade, då vi inte erbjuds utrymme någon annanstans. 50 procent av Sveriges transpersoner har någon gång försökt ta sitt liv på grund av osynliggörande och annan inhuman behandling.

Forskaren Loyal Wiltgren, som arbetat på Ung scen/öst som pedagogisk konsult, föreläste också på seminariet. Hon berättade om hur rasifierade skådespelares närvaro på scenen ofta "behöver" förklaras, inte sällan efter vitas fördomsfulla fantasier om "invandraren".

Skådespelare med normbrytande funktionalitet är också exkluderade från teaterscenerna då attityden "kroppen är aktörens instrument och därför krävs full rörlighet" ännu existerar. Som om en inte skulle kunna beröra en publik för att en sitter i rullstol. Det är fullkomligt befängt.

De enda som fullt ut tycks duga som människor på scenen eller filmduken verkar vara vita, heterosexuella, ciskonade skådespelarmän med vanligt förekommande funktionsuppsättning. Vi andra får nöja oss med att gestalta rollen som komplement ("kvin-

nan") eller någon från honom avvikande ("bögen", "invandraren", "transan", "den handikappade") Många av oss är försiktiga med att prata högt om de egentliga identiteterna i syfte att hålla oss begripliga för normen.

VARFÖR FINNER VI OSS i det här? Är det inte dags att, en gång för alla, göra upp med det fascistoida rollfördelandet vi skådespelare allt för länge anpassat oss till? Hellre arbetslös än en bricka i ett spel som inkluderar och exkluderar efter fascistiska ideal. Det är hög tid att bli arga och vägra vara fotsoldater i förtryckets infrastruktur, vilken både underskattar vår och publikens intelligens.

Vi sitter på makten att förändra. Chefer, castare, producenter och andra makthavare kan inte sätta agendan om vi vägrar gå med på den. Därför måste vi vägra tillsammans.

Skriv eget, skapa nya sammanhang och alliera dig med likasinnade. Skit i institutionerna/cheferna som kräver att du anpassar dig efter sådant du egentligen inte står för.

Jag vägrar spela rollen som avvikare något mer. Både på scenen och i verkliga livet. Jag är människa och en begåvad skådespelare som förtjänar respekt för mitt hantverk.

Jag har gjort slut med er, chefer och castare som menar att jag bör sälla mig till ett förlegat rollfack.

Jag vill bygga det nya film- och scenkonst-Sverige!
Vilka är på?

ALEKSA LUNDBERG

För oss är det viktigt att du känner dig trygg när du letar efter ett nytt jobb!

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Det betyder att vi ersätter dig för den tid du letar efter ett nytt jobb.

Som medlem i Unionens a-kassa får du ersättning för den tid du är arbetslös och söker arbete aktivt.

Det finns särskilda regler vid arbetslöshet för kulturarbetare och vi kan din bransch!

Medlemskapet kostar 97 kr i månaden!

För att bli medlem behöver du skicka in en inträdesansökan och styrka att du arbetar, eller senaste arbetade, inom området kultur.

För rätt till inkomstrelaterad ersättning behöver du ha 12 månaders medlemskap. Därför är det viktigt att du försäkrar din inkomst i god tid.

Kontakta oss: Du är alltid välkommen att höra av dig till oss om du har frågor.

Ring oss på kultursektionen, mellan kl. 09:00 - 11:00 på 0770 - 77 77 88 och välj knappval 4 eller skicka ett mail till kultursektionen@unionen.se

Mer information hittar du på vår webbplats, www.unionensakassa.se/kulturarbete

UNIONEN
A-KASSAN

”Jag måste ta

Snart står han på en svensk scen, nyanlände iranske skådespelaren Ali Sahimpor, och spelar rumänske Iliya i Östgötateaterns dokumentära pjäs ”Bröllopsresan” med premiär den 31 oktober.

– Mitt tidigare liv är i film- och teaterbranschen, jag kan inget annat, säger Ali på persiska genom tolken Nima Ahmady.

ALI VILL ABSOLUT INTE göra intervjun utan tolk, han känner sig alltför osäker i det svenska språket. Han studerar svenska för invandrare på förmiddagarna samtidigt som han repeterar in pjäsen på eftermiddagarna. Jobbet går mycket bra, tycker Ali.

– Jag har blivit så väl mottagen här av alla på teatern. Skådespelarna i ensemblen stöttar mig oerhört. Säger jag fel, så rättar de mig. Språk tolkas ju olika beroende på hur det betonas, dessutom kan man ju göra olika tolkningar av manus. Om folk tycker jag gjort rätt så blir jag väldigt glad.

Nima ser nöjt på Ali. Under en tid har Ali bott hos Nima eftersom Ali inte ännu fått en egen bostad. De har blivit vänner, och Nima berättar att Ali läser högt ur manus nätter igenom. Det är bara två år och sju månader sedan kom Ali till Sverige. Under sin första tid i Sverige när han var asylsökande, bodde han i Sundsvall.

– Jag tänkte nog aldrig att det skulle vara svårt att få kontakter i Sverige. I Iran har vi ett ordspråk: Låt ljuset inom dig brinna. Jag brinner för scenkonst och måste hålla på med det, säger Ali.

Han fick kontakt med en amatörteatergrupp i Sundsvall, men de tyckte han var för erfaren. Ali kontaktade landsmän som kanske kunde koppla ihop honom med scen- och filmvärlden, och fick råd om att flytta till Stockholm. När asylprocessen var klar bestämde han sig för att flytta till Norrköping, för att komma närmare huvudstaden.

NYANLÄNDA KULTURARBETARE har få ingångar till det svenska arbetslivet, hos Arbetsförmedlingen finns inte kulturyrkena tydligt angivna i de formulär som de ska fylla i. Det går inte att kryssa i någon ruta att det är just skådespelare som är ens yrke.

– Jag hade tur. Via Arbetsförmedlingen här fick jag kontakt med företag i Norrköping och där råkade det finnas en person som hade arbetat som musikalartist på Östgötateatern.

Så var bollen i rullning. Ali blev introducerad till teatern. Han

Änka annorlunda nu”

fick en praktikplats och möjlighet att askultera under arbetet med Kungens rosor. Det ledde snabbt till en anställning och en roll i den dokumentära teaterpjäsen ”Bröllopsresan” som har premiär den 31 oktober. Med tiden har teatern också ordnat bostad åt Ali.

Karaktären Iliya var från början en ordlös roll, men den har efter hand vuxit och blivit allt mer textbaserad. Utmaningarna är förstås många för Ali, inte minst för att speltraditionen i Iran är en annan än i Sverige.

– I Iran har skådespelare sällan fysiskt kontakt. Där jobbar vi ständigt med att hitta andra vägar att förmedla samma känsla på. När filmer visas på tv i Iran klipper censuren bort all fysisk kontakt. Jag måste tänka annorlunda nu, och lära mig hur skådespelare jobbar och tänker här. Jag vill ju göra ett professionellt jobb.

Manuset till ”Bröllopsresan” bygger på hundratals intervjuer med östgötar och tiggare från Rumänien. I centrum står det rumänska paret Gabriella och Marian, som tvingats lämna ett fungerande liv i Milano på grund av den ekonomiska krisen. Med bil ger de sig ut i ett sönderfallande Europa, och kraschar slutligen på den östgötska slätten. Iliya är en av de rumäner som kommit till Sverige för att tigga.

– Jag förstår Iliya väl eftersom jag är invandrare, även om jag inte har samma utgångspunkt som han. Utanförskapet är påtagligt. I Iran flyttade vår familj ständigt runt utan att någonsin bli respekterad. Här accepteras folk från krigszoner, men krig kan vara så mycket mer än faktiska strider. Jag förstår Iliya, när jag ser

hur resten av samhället behandlar rumänerna.

Tillsammans med ensemblen reste Ali ner till Rumänien för att lära känna några av dem som pjäsen handlar om.

– Det är den bästa resa jag gjort. Vi åkte dit för att se hur de lever, se hur de känner, tänker och är. De utgör Europas botten-skikt, och står utanför allt. Men de har stora hjärtan och är fantastiska personer.

MAGDALENA BOMAN

Ali Sahimpor

Utbildad: inom teater och film i Iran. Han har medverkat i en lång rad långfilmer, tv-serier, teaterföreställningar och radiopjäser. Föreställningar i urval: ”Tanha yek galuleh” (Blott en kula) och ”Bekhan Karkhe” (Sjung floden Karkhe) visades på Teaterfestival i Khuzestan, och i Teheran. Har fått minnesdiplom och Hedersdiplom vid olika teaterfestivaler. Han har dessutom arbetat två år som teaterlärare och regisserat en teaterföreställning.

Aktuell i: Bröllopsresan på Östgötateatern. I regi av Ylva Julén och Johan Hult. Medverkande: Maria Granhagen, Jesper Barkselius, Sven Angeflod, Karin Oscarsson, Peter Sundberg, Luiza Stanesco, Magdalena Eshaya, Christian Zell, Eva Millberg och Ali Sahimpor. Samt den verkliga Gabriella Diia, med flera.

BOKANMÄLAN

Hör Ingrid Bergmans egen röst i ”Mitt liv”

”Jag förstår nu att jag kan vara mycket tröttsam... Jag lyssnar aldrig och jag börjar tala om andra saker mitt i andra personers samtal, det vet du säkert”.

Ingrid Bergman skriver till sin man Lars Schmidt från filminspelningen av ”Besöket” (1969) där hon på grund av det beskrivna beteendet råkat i en urladdning med Anthony Quinn.

Repliken är talande för Ingrid Bergman på två sätt, framkommer det vid läsningen av den 35 år gamla biografien *Mitt Liv Ingrid Bergman* av Alan Burgess – i nyutgåva lagom till hundraårsfirandet.

Dels fångar den rättframheten hos henne som många vittnar om, dels hennes nyfikenhet och vilja till förändring. Karaktärsdrag som löper som röda trådar när Burgess i sin biografi knyter ihop säcken om vem Ingrid Bergman var.

Fast tyvärr handlar Mitt liv mer om privatliv än om yrkesliv, där det förstnämnda kronologiskt monotont radas upp över drygt femhundra sidor.

Mest enskilda utrymme får passionshistorien med filmregissören Roberto Rossellini och den legendariska inspelningen av Stromboli som blir en skvallerpreshype men en kritikerflopp.

ATT BURGESS VAR god vän med Bergman är ingen merit för att skriva en biografi. Tvärtom. Däremot är det rikliga självbiografiska materialet han därmed haft tillgång till en styrka. Det ger oss Ingrid Bergmans röst, inte minst genom breven hon generöst delar med sig av. Den såriga relationen till den äldsta dottern Pia är stark och utlämnande. Fast mycket av halvtusendet sidor blir en tråkig tuffande

transportsträcka. Men inte det sista kapitlet om inspelningen av Ingmar Bergmans ”Höstsonaten” (1978). Här hettar det till inte bara vid inspelningen, utan för att biografien plötsligt handlar om yrkesmänniskan Ingrid Bergman; hon som, som hon själv skriver, ”måste arbeta. Det är mitt liv”.

Burgess blir i intervjun med Ingmar Bergman med ens fokuserad och stringent. Fram träder bilden av både skådespelerskan och personen bakom namnet Ingrid Bergman.

Så skumma boken, utom sista kapitlet alltså: en presentation av en av våra stora internationella skådespelare. Sedan har vi turen att Ingrid Bergman i år fyller hundra och att Stig Björkman gjort den sevärda födelsedagsfilmen Jag är Ingrid.

GERT LUNDSTEDT

Scenkonstens förbjudna kroppar

Kroppshets stannar inte bara vid fetma, utan gäller också genus och etnicitet. Men håller synen på att ändras? De alternativa kropparna inom scenkonsten blir allt fler.

Scen och film har tagit pulsen på teater-, dans- och musikhjälperns syn på godkända kroppar år 2015.

LOTTI TÖRNROS HAR VARIT VERKSAM inom teaterbranschen i snart 20 år. Men när hon sökte scenskolan konstaterade hon att det aldrig fanns någon som var i närheten av hennes storlek.

Hon kom aldrig in. Istället valde hon att på 90-talet vara med och starta framgångsrika Teater Scenario. Hösten 2004 skrev och satte hon själv upp "Mitt liv som tjock", en självbiografisk pjäs som just handlar om livet som det.

Uppsättningen blev en succé och kom senare även att turnera med Riksteatern. Behovet av att se och identifiera sig med andra kroppar än vad normen påkallar på scenen verkade vara outtömligt. Lotti berättar hur det efter varje föreställning kunde stanna uppåt tjugo personer som bara ville tala. Så till den grad att hon bestämde sig för att skriva en uppföljare, "En fet föreställning" som hade premiär på Ung scen/öst 2011.

Anledningen var att hon själv saknade förebilder sett till tjocka kvinnor på scenen och i filmen. Om de alls var med så var de alltid i biroller och då som äldre eller mammor. Väldigt sällan var de bara helt vanliga människor med lust och längtan.

Idag tycker Lotti att hon ändå får roller som inte alls har med hennes kropp att göra. Just nu spelar hon exempelvis magister Lindgren i hyllade "Vägen" på Kulturhuset Stockholms scen i Skärholmen.

– Men det hade inte hänt om jag inte hade varit politisk och gjort mina egna föreställningar. Jag tror att den feministiska teatern som kom i början av 2000-talet med självutlämnande monologer lade grunden för andra frågor som berör representation.

I somras medverkade hon som berättarjaget i Sveriges Radios programserie "Fetmaland". Hon insåg då att ämnet är långt ifrån uttömt. Där finns alltid nya grupper som vill höra om hur det är att leva med en icke-normativ kropp. Som en motröst till de som säger att man bara är godkänd om man är normalbyggd.

För trots en växande kroppsaktivism i världen är den rådande normen fortfarande smal. Precis innan vi träffas har exempelvis en debatt om ett inslag i TV4s "Malou efter 10" just rasat i media, utlöst av att bloggaren Katrin Zytomierska som valde att mobba konstnären Stina Wollters kroppsform.

– Jag blev faktiskt kontaktad av Malous redaktion för att medverka. Men jag svarade inte ens. Varför ska det vara okej att bli hånad och förolämpad i tv bara för att du är tjock?

Finns denna skräck för den feta kvinnokroppen även inom scenkonsten?

– Ja, och den handlar om vad hela samhällets norm säger: att den tjocka kroppen är ful, sjuk och på något sätt moraliskt suspekt. Att tjocka varken har karaktär, drivkraft, pondus eller utstrålning, Omedvetet tänker kanske också regissörer och rollättare så.

Skulle man kunna införa något motsvarande color-blind-casting för tjocka: Ett slags body-blind-casting, det vill säga rollbesättning bakom en skärm?

– Nej! I och med att teatern är lika mycket kropp som röst så är det omöjligt. Däremot kan man ju bättre medvetandegöra för regissörer hur de gör sina val av skådespelare. Sedan kan man fråga sig: är det regissörerna som inte frågar rollbesättarna om olika utseenden eller är det rollbesättarna som inte skickar in en tillräcklig bredd på förslag?

Med en blick bakåt: Har det egentligen hänt något sedan 2004?

– Jo, men om vi ska få spela andra roller så krävs det också att vi spelar andra pjäser. Har man fortsatt den klassiska pjäsen med den unga, väna flickan inskrivet i dramaturgin så kan man inte göra så mycket.

Så "Romeo och Julia" skulle fortfarande inte kunna spelas av två tjocka personer på Dramaten?

Bild ur "En fet föreställning", som Lotti Törnros spelade på Ung scen/öst.

Jonas Jörneberg

Bild ur föreställningen "Vågen" på Stockholms stadsteaters scen i Skärholmen i vilken Lotti Törnros spelar Magister Lindgren.

– Nej, det finns ju inte i den här världen. Men det vore ju fantastiskt att se en sådan föreställning!

Men de sceniska kroppsfoberna stannar inte bara vid fetma-tabu på scenen, utan gäller fortsatt även genus och etnicitet.

När musikalartisten och skådespelaren Lisette Pagler deltog i SVT:s talangtävling "Jakten på Julia" 2010, så slog det henne först efter ett tag att det kunde bli knepigt.

– Det är ju ingen som har sett en Julia som jag, adopterad från Sydkorea. Men man ska inte underskatta sin publik. Om man presenterar en ny idé, så köper publiken ofta den.

Lisette vann tävlingen. Själv tror hon att det bara handlar om att de statligt finansierade institutionerna måste våga vara progressiva förebilder. Och att produktionsleden måste våga ta in samtiden.

– Om man gjorde det så skulle man också se en annan representation i publiken. Det finns alltså bara allt att vinna på det. När 40-talisterna inte längre går på teater, så har man tappat en hel publikgeneration eftersom den nya generationen söker sig till scener där de känner sig representerade.

Här tycker hon att musikalvärlden inte har kommit lika långt som teatern, utan många handlar fortfarande om att kvinnan ska spela på sin sexualitet och ha en snygg kropp.

Att utvecklingen går så långsamt just här tror hon beror på att det spelas så lite nyskrivet och att könsrollerna i de klassiska verken är förlegade medan representationen ofta är helt frånvarande, precis som också Lotti Törnros påpekar inom dramatiken.

ATT ROLLBESÄTTARNA SEDAN GÄRNA gör de enkla valen tror Lisette Pagler också spelar in.

– Som om en roll ska vara dum och blåögd. Då tar de en blond tjej. Varför inte istället ta en tjej med ett annat ursprung?

Hon berättar hur de flesta rollbesättare också jobbar med en pärm där de enbart har skådespelare med utländsk härkomst, så om de exempelvis söker en man med utomeuropeiskt påbrå så tittar de bara i den. För att förhindra en sådan stereotyp casting tror hon att de till att börja med måste ha alla skådespelare i en och samma pärm, oavsett etnicitet och så vidare.

Har du själv någon gång känt dig bortvald på grund av ditt utseende?

Lina Ijse

Bild ur Anna Vnucs föreställning "Möta hösten tillsammans", som hon gör med studenter från Stockholms dramatiska högskolas utbildning för mimskådespeleri.

– Det har säkert hänt någon gång eftersom jag sticker ut utseendemässigt. Men jag försöker också tacka nej till saker där jag känner att rollen understryker mitt ursprung.

MEN HUR SER DET EGENTLIGEN UT inom dansen? Anna Vnuc har jobbat som koreograf och dansare i snart 21 år. Ofta ur ett normkritiskt perspektiv, men inte minst mänskligt. Som i "Anna Vnuc sätter upp Cats". Just nu är hon aktuell med "Burken" på Zebradans samtidigt som hon skriver på en ny föreställning för Carolina Frände.

Under hennes år som dansare har hon ofta märkt av kroppshetsen. När hon själv nyligen skulle spela in en musikvideo så tänkte hon också att "Nu ska de få se en alternativ kropp". Fettfobin sitter djupt rotad i oss alla.

När hon själv sätter upp en föreställning tittar hon däremot alltid efter en mångfald av kroppar eftersom hon tycker att det är viktigt att konstformen inte ligger alltför långt från människan, inte minst ur en demokratisk aspekt. Men hon tycker att det finns för få dansare att välja på. Om det beror på dansteknikens fysiska

förutsättningar, att de med alternativa kroppar försvinner på vägen på grund av självensur, inte blir valda eller för att de aldrig kommer in på dansskolorna vet hon inte.

– Men det finns ett glapp mellan vad jag söker och vad som finns tillgängligt.

De alternativa kropparna tycker hon sig ändå med glädje se ganska mycket inom performance-konsten.

– Jag hoppas verkligen att det händer mer inom dansen också. Men det kommer nog att dröja innan vi ser en klassisk uppsättning av Svansjön med böljande lår!

Precis efter att vi har lagt på luren, så får jag veta att Lotti Törnros och koreografen Malin Hellqvist Sellén för första gången ska jobba med en produktion ihop. Kanske är samarbeten över genregränserna en väg att gå för att öka mångfalden av kroppar på scenen. Och i väntan därpå, en handbok med goda exempel på hur man faktiskt kan jobba så – och vinna både konstnärligt och publikt på det.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

”Vi är fler och starkare i den nya organisationen”

Kulturhuset måste värnas. Det menar enhetsassistenten Linda Mouritsen Wärme, som valde att byta fackförbund och gick med i Teaterförbundet på Stockholms stadsteater inför sammanslagningen.

– Kulturhuset är moderskeppet och vårt bibliotek coolest i stan!

LINDA MOURITSEN WÄRME, 38 år, har hängt i biblioteket på Plattan sedan hon var barn. Hennes mamma jobbade där och hennes pappa arbetade som vakt i samma hus.

– Det är väldigt roligt att vi kommit närmare teatern. Den tidigare sammanhållningen har luckrats upp lite, men vi är fler och starkare idag.

Innan sammanslagningen fanns det en uppenbar oro från personalens sida på Kulturhuset att deras verksamhet skulle ätas upp av teatern. Det var också då Linda började engagera sig fackligt.

– Största anledningen till att jag jobbar fackligt är att jag inte tycker om orättvisor. Jag var också rädd för att vår verksamhet skulle glömmas bort eller anses som mindre viktig i relation till teatern. Så har det inte blivit. Faktum är att vi har utökat verksamheten sedan vi gick ihop med Stadsteatern och Lava gjorts om till verkstad och bibliotek. Det är väldigt roligt.

Båda arbetsplatserna har gått igenom stora omorganisationer,

och arbetet är inte på långa vägar klart, menar Linda. Saker och ting börjar visserligen falla på plats, det är många yrkeskategorier som ska kopplas ihop de båda organisationerna.

Linda är schemaläggare och arbetsledare. Hon har tagit sig an uppgiften att sätta sig in i alla avtal och sedan försöka förmedla detta till sina arbetskamrater. En diger uppgift!

– De avtal som mitt förra fack Vision hade med staden såg anorlunda ut vad gäller semester, obekvämt arbetstid och röda dagar. Dessa delar är faktiskt bättre i Teaterförbundets riksavtal. Vi har fler lediga dagar att plocka ut nu. Men vår verksamhet här på Plattan skiljer sig också mycket från andra bibliotek eftersom vi har öppet alla dagar i veckan, säger Linda.

Kulturhuset har alltid varit en spretig arbetsplats, och inte löneledande utifrån ett biblioteksperspektiv, enligt Linda. Hon valde att engagera sig fackligt för att ”slippa katastrofer”, och för att kunna få bättre kontroll över anställningsförhållandena.

Magdalena Boman

– Saker och ting kan så klart bli ännu bättre. Vi är ju ett bolag nu, och det är viktigt att teatern går bra, även för mig på biblioteket. En får tänka annorlunda. Vinstintressena är större idag, att mycket handlar om pengar och vi är förstås oroliga för att det ska gå dåligt någonstans i firman och att det också ska påverka oss.

MEN DET GÖRS OCKSÅ FLERA satsningar på kulturhusdelen. Huset ska få en litteraturmessa och det ska instiftas ett litteraturpris. Kulturhuset har sex bibliotek idag och vuxenbiblioteken där Linda jobbar är väldigt nischade.

– Vi har skönlitteratur och konst här på Plattan, det är ett smalt utbud och vi jobbar mycket med läsfrämjande insatser. Vi får mycket beröm för de böcker vi har och de som köper in är duktiga. Och vi vill fortsätta med det. Vi har Serieteket som är unikt i Sverige, och som ordnar årliga seriefestivaler. Det finns ytterligare ett bibliotek för film och musik samt ett hos Rum för

barn, liksom ett specialbibliotek för 10-13-åringar och nyöppnade LAVA ungdom. Faktum är att biblioteksverksamheten är en likvärdig storhet till teatern, vi har över 1,1 miljon besökare bara på biblioteken.

Uppsplittringen av Kulturhusets verksamhet och de olika biblioteken påbörjades redan före sammanslagningen. Oron väcktes när det kommersiella bolaget Apple flyttade in, liksom när småscenerna försvann och när SF tog över biografen.

– Att bion kom tillbaka i och med sammanslagningen var fantastiskt, vi är absolut starkare som arbetsplats idag. Och vi driver en programverksamhet som är jättehäftig. Jag utgår från att vi får ha kvar våra gallerier och kan fortsätta göra stora och grymma utställningar, och att inga av dessa bitar plockas bort, avslutar Linda Mouritsen Wårme.

MAGDALENA BOMAN

FORTBILDNINGSKURSER FÖR SKÅDESPELARE

Teater
Alliansen

SÅNGGESTALTNING

fördjupningskurs med Pia Olby, 18 - 20 nov och 30 nov - 2 dec

ÖGONBLICKETS KONST

clown genom neutralmask med Per Sörberg, 9 - 18 december

LÄS MER OCH ANSÖK PÅ WWW.TEATERALLIANSEN.SE/KURSER

PRATA MED OSS!

facebook.com/Teaterforbundet

twitter.com/Teaterforbundet

instagram.com/scenochfilm

Teaterförbundet
/ för scen och film

ML Ekonomikonsult AB

Krängligt med bokföring?

Jag hjälper dig med
bokföring och fakturering
så kan du fokusera på ditt arbete.

Maila mig för en offert: marlene@mleekonomikonsult.se

WWW.MLEKONOMIKONSULT.SE

KONSTNÄRSNÄMNDEN

RESEBIDRAG

INTERNATIONELLT KULTURUTBYTE

DANS: STUDIOSTIPENDIUM STOCKHOLM

RESIDENS I NEW YORK OCH BERLIN

Sista ansökningsdag 3 november
(pappersansökan 27 okt)

Konstnärsnämnden är en statlig myndighet vars
övergripande uppgift är att främja möjligheter för
konstnärer att vidareutveckla sitt konstnärskap.

www.konstnarsnamnden.se 08-506 550 00

K

Nu har vi öppnat nomineringen till Scenkonstbiennalen 2017!

Vi inbjuder alla producenter i landet att nominera föreställningar som de föreslår ska spelas på Scenkonstbiennalen i Norrköping den 23-28 maj 2017. Föreställningen ska ha haft/ha premiär mellan januari 2015 och november 2016. En urvalskommitté kommer att ta ställning till alla inkomna förslag och de valda föreställningarna presenteras i början av 2017.

Mer information och nomineringsformulär finns på teaterunionen.se

teaterunionen

www.teaterunionen.se // info@teaterunionen.se // 08-462 25 30

Federico Garcia Lorca, text
Ika Nord Regi/koreografi
Charles Koroly Scenografi/kostym
Sonja Lund Skådespelare
Petter Heldt Skådespelare
Miriam Oldenburg Skådesp./musiker
Lasse Carlsson Skådesp./musiker
Örjan Hamrin Skådespelare

GUD I KULISSEN

Fritt efter Jehova av Federico García Lorca

Marängar Trumpeter Oändligheter

Världspremiär 2016

Nyskriven musik av David Tallroth

"Visuell och musikalisk show", lovar Ika Nord!

Turnéläggning pågår nu. Vill ni ha "Gud i Kulissen" på er scen kontakta oss på info@teaterhalland.se eller 0340-54 22 82, prod Helene Lofjerd. Premiär 20 feb 2016.

TEATER HALLAND

Lorca project

Kandidatutbildningar inom skådespeleri, scenkonst, film och media

- Berättande animerad film
- Dokumentärfilm
- Dramatik/dramaturgi
- Kostymdesign
- Ljuddesign
- Ljusdesign
- Mask- och perukdesign
- Mimskådespeleri
- Radio
- Scenografi
- Scenkonstproducent
- Skådespeleri
- Teaterregi
- Teaterteknik
- Tv

Sök senast 11 januari 2016
stdh.se

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

STOCKHOLM DR HÖGSKOLA
KOLA AMAT ISKA

NORRDANS www.norrdans.se

Audition NORRDANS

ANSÖK SENAST 13 november 2015

Norrdans söker dansare för spelåret 2016 / 2017. Vi är intresserade av dansare som kombinerar en grundläggande stark modern teknik med ett personligt uttryck och scennärvaro.

Audition i Stockholm söndag 10 januari 2016
Läs mer och ansök på www.norrdans.se/audition
(Deltagande endast genom inbjudan)

Norrdans är Sveriges nordligaste dansinstitution med fast ensemble. Vi har en bred repertoar med koreografier av såväl etablerade tungviktare inom samtida dans som nya talanger från hela världen.

ÖPPET HUS

PÅ
STOCKHOLMS
DRAMATISKA
HÖGSKOLA

FREDAG 6 NOV 2015
KL 15–19

VALHALLAVÄGEN 189 & 193

Lär dig allt om våra utbildningar och hur du söker. Ta del av undervisning, föreställningar, filmer och andra produktioner, träffa lärare och studenter och ställ hur många frågor du vill.

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

STOCKHOLM DR HÖGSKOLA
KOLA AMAT ISKA

Förbundsnytt

Har du uppdaterat din showreel på Artistkatalogen?

Artistkatalogen är Teaterförbundets söktjänst för scen- och filmbranschen och det är gratis att vara med för dig som är medlem! I katalogen finns inte bara skådespelare utan även ett stort antal artister och andra scen- och filmskapare, till exempel regissörer, sångare, scenografer, dansare, ljussättare och maskörer.

Du kan lägga in upp till tio bilder, tio filmer och tio röstprover. Du kan också lägga upp tre olika CV, om du har flera yrken.

Vill du ha hjälp med redigering av röstprover/ljudfiler, videos/showreels eller foton ingår 2 timmar kostnadsfri redigeringshjälp för medlemmar. www.artistkatalogen.com

Enkät: Hur ser arbetsförhållandena ut i scen- och filmbranschen?

Det globala facket UNI-MEI har gjort en enkät som riktar sig till yrkesverksamma inom film, tv och scenkonst, och handlar om arbetstider, hälsa, säkerhet och andra arbetsvillkor. Teaterförbundet är anslutet till UNI-MEI för de yrkesavdelningar inom förbundet som samlar filmarbetare, tekniker och administratörer. Det är också till dessa yrkesgrupper som enkäten i första hand riktar sig.

Enkäten ingår i ett större europeiskt forskningsprojekt, Dignity@work som ska presenteras i februari 2016 för EU-kommissionen, nationella regeringar och för branschens arbetsgivarorganisationer och producenter.

Målet är att skapa en dialog med nyckelaktörer för att förbättra arbetsförhållandena för yrkesverksamma inom scen- och filmbranschen. Därför är det viktigt att så många som möjligt svarar! Du hittar länken på www.teaterforbundet.se

Teaterförbundet

/ för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: **Anna Carlson** (skådespelare) ordförande, **Minna Krook** (koreograf), vice ordförande, **Thomas Nörding** (scenotekniker), **Peter Schildt** (filmregissör), **Theresé Hörnqvist** (producent).

Övriga ledamöter: **Måns Clausen** (skådespelare), **Ulrika Dalenstam** (administratör), **Robert Forsman** (tekniker), **Zofi Nilsson** (scenograf), **Simon Norrthon** (skådespelare), **Daniel Norgren Jensen** (dansare), **Martyna Lisowska** (musikalartist), **Inga Onn** (skådespelare), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Annika Stöberg** (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
[facebook.com/teaterforbundet](https://www.facebook.com/teaterforbundet)
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

Ny chef på Teaterunionen

Teaterunionens styrelse har utsett Ann Mari Engels efterträdare efter 40 år. Ulricha Johnson blir ny verksamhetschef från den första december 2015.

– Det har varit en stor uppgift att hitta en efterträdare som kan ta vid Ann Mari Engels långa och framgångsrika arbete. Med Ulricha Johnson är styrelsen övertygad om att Teaterunionen får den självklara ledare som kommer att behövas för att fortsätta arbetet framåt och göra Teaterunionen till den självklara, partneutrala branschplattform som den svenska scenkonsten behöver, säger Ulrika Holmgaard, Teaterunionens styrelseordförande.

Ulricha Johnson kommer närmast från Riksteatern där hon varit konstnärligt utvecklingsansvarig, eventansvarig samt initierat och byggt upp Scenkonstportalen.

En dag i juren

Två medlemmar i skådespelaravdelningen hörde av sig till Teaterförbundets medlemsjour och berättade att de inte fått ut lön från en arbetsgivare. Teaterförbundet kontaktade arbetsgivaren som hävdade att man inte hade några pengar att betala ut hela lönerna, utan enbart en femtedel. Resten kunde eventuellt utbetalas senare.

En möjlighet för Teaterförbundet är då att ansöka om att försätta bolaget i konkurs, och därefter ansöka om lönegaranti. Detta meddelades arbetsgivaren, som då valde att betala ut hela lönen till medlemmarna.

Lönegaranti innebär att länsstyrelsen går in och betalar hela eller delar av din lön om företaget du arbetar på har gått i konkurs eller rekonstruerats. Om du inte får din lön utbetald från en arbetsgivare är det mycket viktigt att du kontaktar Teaterförbundet omgående. Om man väntar för länge kan man förlora rätten till lönegaranti och det kan vara för sent att driva frågan.

Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller något annat som rör din arbetssituation, kontakta Teaterförbundets medlemsjour på 08-441 13 00 eller jour@teaterforbundet.se

Audition under Kulturmässan

För andra året i rad genomförde Teaterförbundets Musikalartistavdelning en audition för musikalartister i samarbete med Kulturmässan i Malmö i början av oktober.

Auditionen ger teatrarne möjlighet att få se nya ansikten och höra nya röster. 45 musikalartister fick möjlighet att framträda under dagen.

Planen är att genomföra denna audition för Teaterförbundets medlemmar varje år.

ÄR DITT KONTRAKT OK?

Har du fått ett nytt uppdrag och är osäker på om kontraktet är skrivet som det ska? Du som är medlem kan höra av dig till Teaterförbundets medlemsjour så hjälper våra jurister dig att granska kontraktet.

Kontakta jour@teaterforbundet.se
eller ring 08-441 13 00.

FÖLJ TEATERFÖRBUNDETS ARBETE!

 facebook.com/Teaterforbundet

 twitter.com/Teaterforbundet

 instagram.se/scenochfilm

Teaterförbundet
/ för scen och film

FAKTURERINGS-SERVICE

DU BEHÖVER INTE HA EGET FÖRETAG FÖR ATT TA JOBB MED FAKTURA

Om arbetsgivaren kräver faktura kan du som medlem i Teaterförbundet istället använda dig av Servicebolagets fakturerings-service som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren vid korta uppdrag.

Servicebolaget fakturerar uppdragsgivaren, betalar ut ersättning till dig och betalar in skatt och arbetsgivaravgift.

Har du frågor kan du skicka en e-post till info@teaterforbundet.se
eller ringa 08-441 13 00.

Läs mer på www.teaterforbundet.se

Kalendarium

- 26 okt **Kurs om Inläsning av ljudböcker**
(Teateralliansen och Visuellt ljud AB)
- 31 okt **Akrobatik för dansare**
Workshop med Manuel Bojén i Umeå.
(Dansalliansen)
- 6 nov **Tempo Dokumentärfestival 2016**
Sista dag att skicka in bidrag.
- 9 nov **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 9 nov **ABC i teaterregi för nyfikna skådespelare**
Grundkurs med Kia Berglund i Stockholm.
(Teateralliansen)
- 9 nov **Dansworkshop med Philippe Blanchard**
Veckolång workshop i Göteborg.
(Dansalliansen och Kulturakademien Trappan)
- 16 nov **Arbetsmarknadsdag för filmbranschen**
(Teaterförbundet, Arbetsförmedlingen, StDH)
- 16 nov **Floor work, improvisation and composition**
Workshop med Khosro Adibi i Malmö
(Dansalliansen och Danscentrum Syd)
- 16 nov **Sketchup: planritning och rumsgestaltning**
Tredagarskurs med Christian Olander.
(Kulturakademien Trappan)
- 18 nov **En framtida helstatlig filmpolitik**
Samtal under Stockholms Filmfestival.
(Teaterförbundet, Sveriges Filmregissörer, Sveriges Dramatikerförbund)
- 18 nov **Sånggestaltning med Pia Olby**
Tredagars fördjupningskurs i Stockholm
(Teateralliansen)
- 20 nov **Lunchmöte med Ghanas skådespelarfack**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 22 nov **Lokalavdelningskonferens**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 26 nov **Bobo15 - Det ser ut som mej**
Heldagsseminarium om film för, om och av unga.
(Svenska Filminstitutet)
- 3 dec **Föreläsning om Communitydance**
En kväll med video-/dansartisten Jo Parkes
(Kulturakademien Trappan)
- 4 dec **Workshop Communitydance**
Heldagsworkshop för dansare och koreografer
(Kulturakademien Trappan)
- 4 dec **Anmälan till Pitchtävling**
Pitch under Göteborg Filmfestival 2016.
(SVT Drama och Wift arrangerar)
- 14 dec **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)

Svenska skådespelare lockas av

HOLLYWOOD

En strid ström av svenska skådespelare och regissörer har sökt sig till Hollywood för pröva sina vingar. Efter millennieskiftet har Hollywoods intresse för svenska filmer och svenska filmskapare tagit ny fart. Deras medverkan har väckt uppmärksamhet i USA.

Filmregissörer som Mikael Håfström och Daniel Espinosa, skådespelare som Alexander Skarsgård, Mikael Nyqvist, Joel Kinnaman, Noomi Rapace, Rebecca Ferguson, Martin Wallström, Alicia Vikander – de har alla lockats över till drömfabriken i Los Angeles.

Även om USA numera inte gör flest filmer så överväger amerikanska filmer på biograferna i nästan alla länder. Så det är inte underligt att Hollywood har stor dragningskraft och lockar till sig filmbegävningar – nu liksom tidigare.

Anna Quirentia Nilsson åkte dit redan 1905 och spelade in filmer med Charlie Chaplin, Errol Flynn och Spencer Tracy och så förstas Greta Garbo. Senare kom skådespelarna Ingrid Bergman, Viveca Lindfors och Signe Hasso. Så småningom anlände skådespelarna Max von Sydow, Ann-Margret, Stellan Skarsgård, filmfotografen Sven Nykvist och filmregissören Lasse Hallström.

I detta nummer möter du skådespelaren Malin Crépin som nyligen filmat i en amerikansk storproduktion. Mer om hennes erfarenheter på sidan 10.

Alexander Skarsgård

Rebecca Ferguson

Martin Wallström

Greta Garbo